220

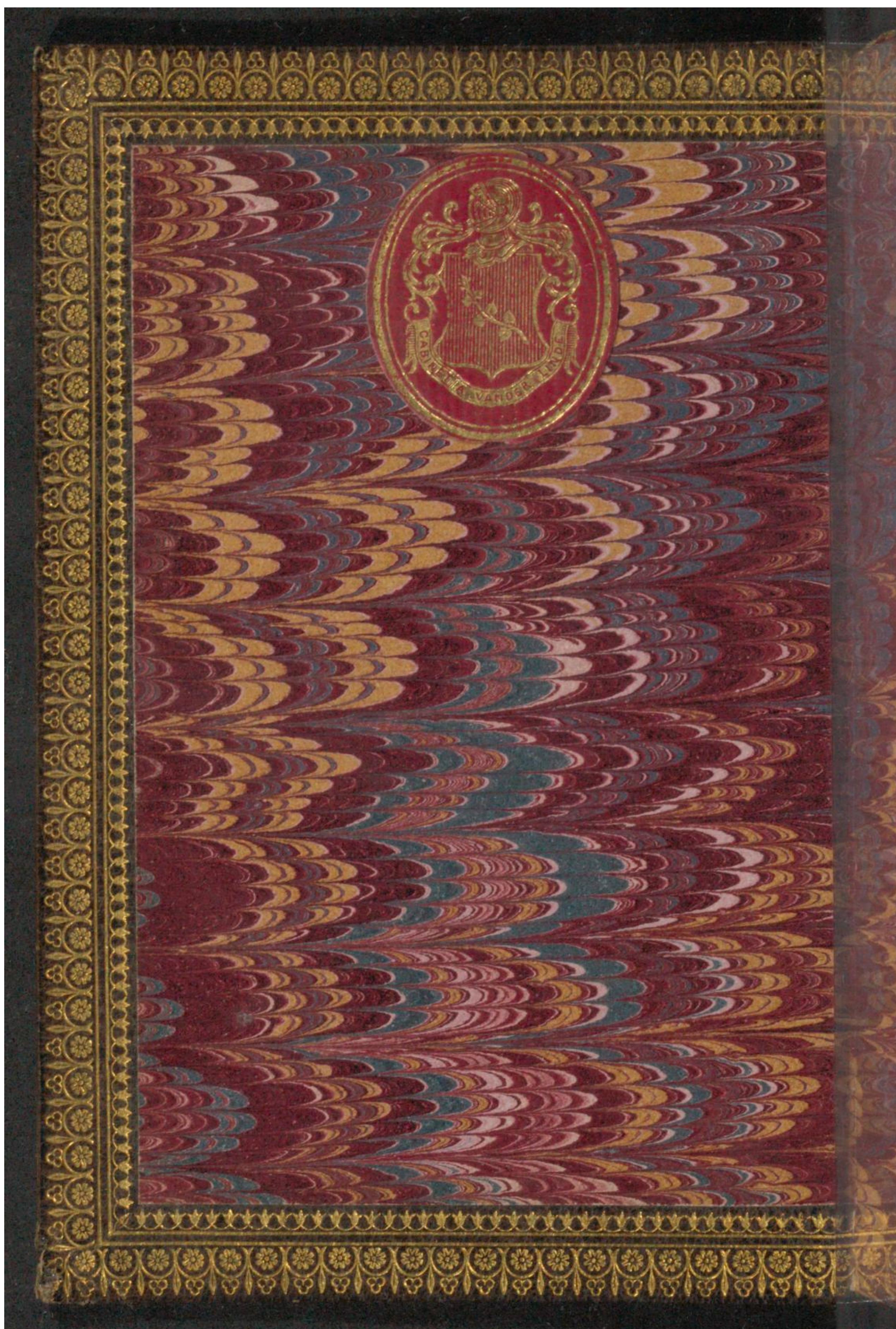

BELYDENISSE
DES
GHELOOFS
1562

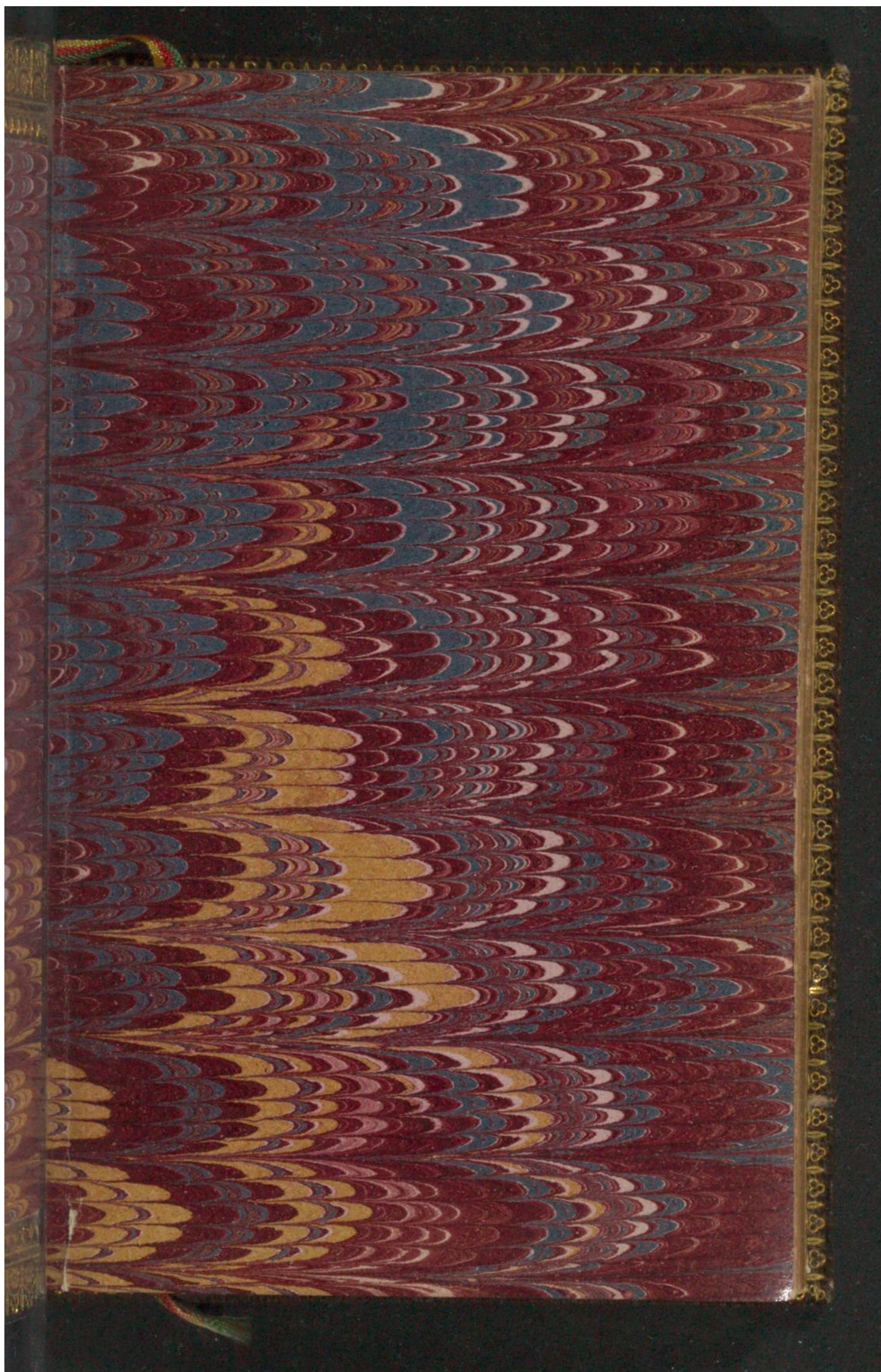

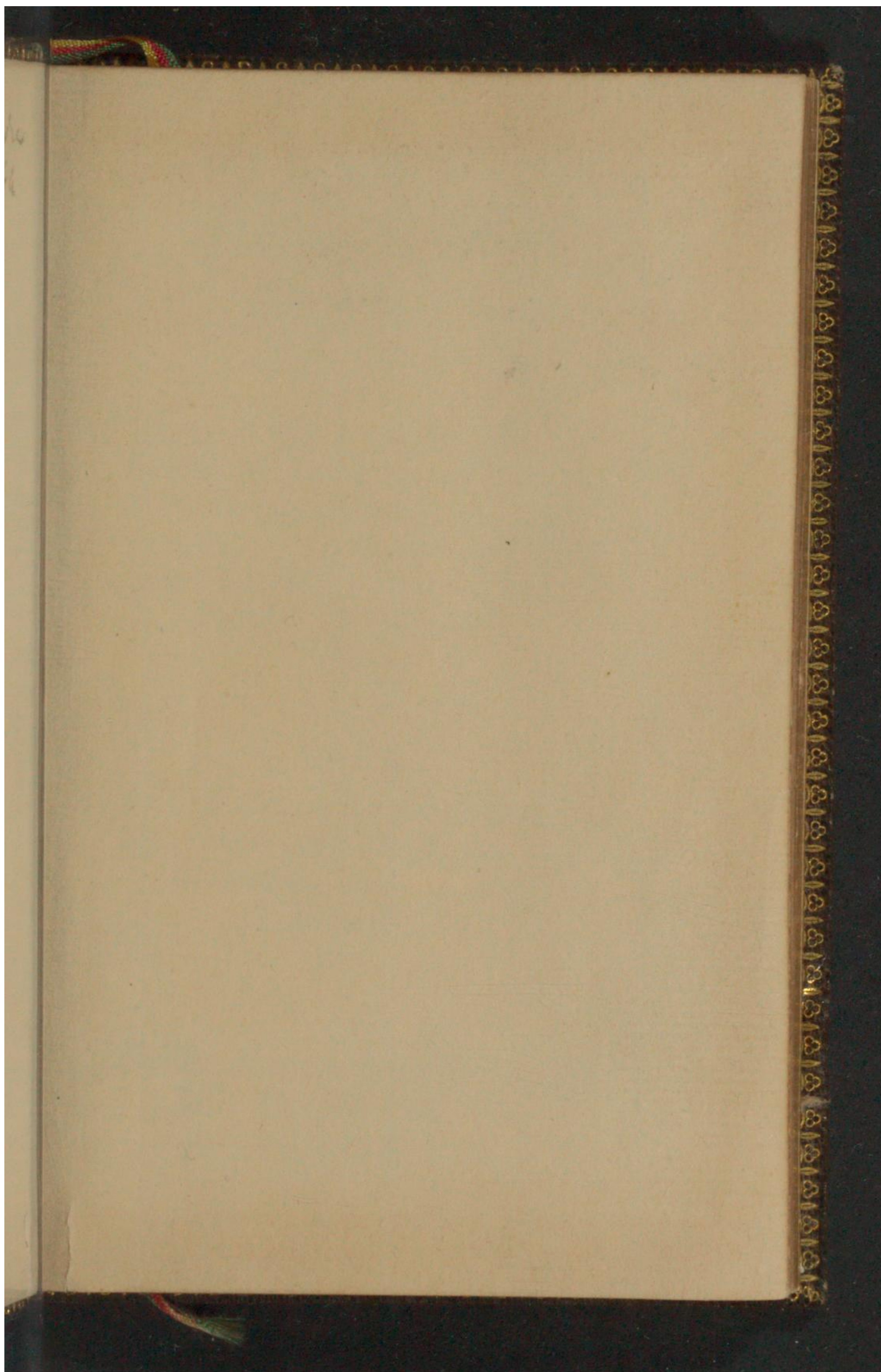

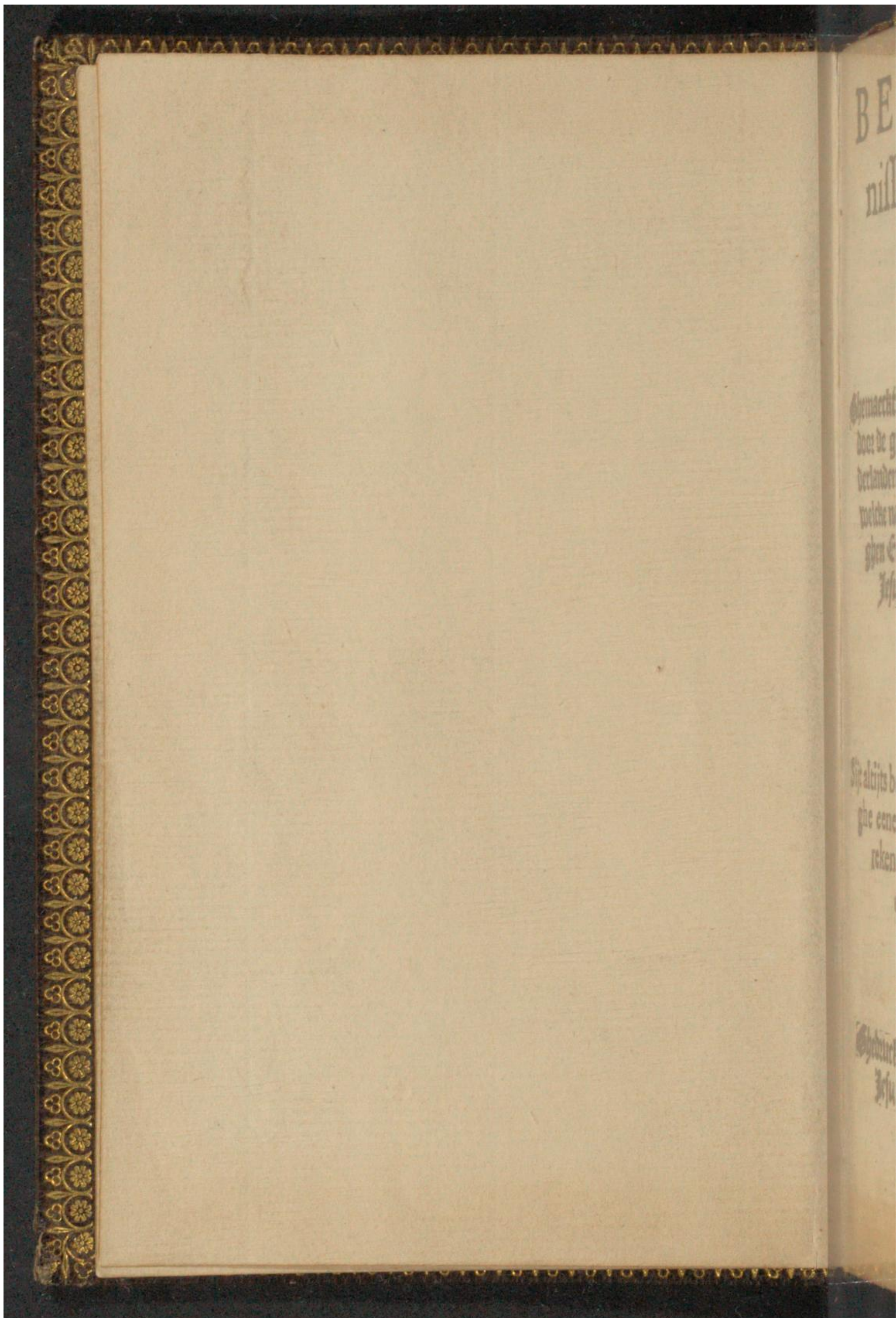

CABINET A. VAN DER LINDE

Geschenk van Dr. A. van der Linde, die naar dit uniek exemplaar in 1864 (2de druk 1865) heeft uitgegeven
's Gravenhage 13 Mei 1867.

BELYDE-
nisse des ghe-
loofs.

Ghemaeckt met een ghemeyn accoort
door de gheloouighe, die in de Ne-
derlanden ouer al verstroyt zijn, de
welcke na de suyuerheyt des Heyli-
ghen Euangeliums ons Heeren
Iesu Christi begheeren
te leuen.

1. *Petri* iij.
Sijt altijts bereydt ter verantwoordin-
ghe eenen yeghelicken die daer
rekenschap begheert van
der hope die in
v is.

Ghedruckt inden Iaer ons Heeren
Iesu Christi: M. D.
ende Lxij.

Eer datmen ſententie ſal pronontieren
Tſy Crime, oft Ciuile, iſt wel nootelick
Voor alle Richters, dat ſy wel examinerē,
VVaer wt de ſake is ſpruytende blootelic:
Dus moetmen alle partijen minootelick
Ghehoor gheuen, want die alleen tſpre-
ken voorwaer
Heeft, tſy by gelijc oft ongelijc: verſtootelic
Sijn wy, die niet en mogē ſpreken opēbaer
VVant men doet ons ſwijghen, dits voor
elcken klaer.
Dus O Eerweerdighe Koninck verheuen
VVilt ons door v goedertierēheyt eerbaer,
Voor uwe Maieſteyt ghehoor toch geuen.
Ghy Richters, laet v de ſake ooc aenkleuē,
Op dz wy door v aduijs mochtē verweruē
Octroy, ſo ſal v de wijsheyt niet begeuen,
VVāt dus doēde ſuldy recht oordeel beeruē
En des vleeſch genegētheyt wilt afſteruē
End ons Belijdeniſſe wel incorporeert,
Suldy beuinden, dat wy menich weruen
Van v tonrechte worden gecondamneert.

De gheloouige die daer in de Nederlanden zijn, welcke na der warachtigher reformacie des Euangeliums ons Heeren Iesu Christi begheeren te leuen, aen den onuerwinnelicken Koninck Philippus, haren ouersten Heere.

V Vaert ons toegelaten, O genadichste Heere, ons voor uwer Maiesteyt te presenterẽ, om ons te ontschuldighen van de beswaringhen daermen ons mede beswaert, ende de gherechticheyt van onser sake te bewijsen: wy en souden desen verborghen middel niet soecken, om v te kennen te gheuen, het bitter suchten van uwen volcke, door een stomme Requeste of ghescreuen Belijdenisse: maer na dat onse vyanden v de ooren met so veel valsche aenklagen ende rapporten veruult hebbẽ, dat ons niet alleenlick verhindert en wordt voor v aenghesichte te verschijnen, maer worden veriaecht wt uwe landen, vermoort ende verbrãt

in wat plaetse wy gheuonden worden: ten minsten Ghenadichste Heere, verleent ons inden Name Gods, het ghene dat gheen mensche oock en kan weygheren den beesten; namelick, ons klaghelick roepen als van verre tot uwen ooren te laten komen: op dat so V. M. ons ghehoort hebbende, schuldich oordeelt, de vyeren dan vermeerdert, de pijninghen ende tormenten vermenichfuldicht worden in uwen Koninckrijcke: ende ter cõtrarie, so onse onnooselheyt voor v openbaer worde, dat ghy haer zijt voor een steunsel ende toeulucht teghen het gewelt onser vyanden. Want och laten, Ghenadichste Heere, somen anders niet en behoeft dan te beschuldighen, so allen wech ende middel der bescherminghe den beschuldichden ont nomen wordet, wie sal gherechtich beuonden worden? van welcken ist dat de onnooselheyt onder den menschen versekert wesen sal? wy zijn, segghen sy, ongehoorsame, oproerighe, niet anders begheerẽde dan alle Politische of Burgherlicke regeringe te breken, een confusie ende vermenghinge inder werelt te brenghen: ende niet alleenlick ons te beurijen van uwer heerschappije ende mogentheyt, maer oock v den Scepter

wt

wt den handen te rucken. O misdaden/ niet weerdich onser Belijdenisse / niet weerdich eens Christen mensches/niet weerdich den gemeynē name des menschen / weerdich dat het oude Spreeckwoort der Tyrannen weder voortghebracht worde: DE CHRISTENEN voor den BEESTEN. Maer het en is niet ghenoechsaem te beschuldighen / het is al in het bewijs gheleghen. De Propheten/de Apostelen/ ende tselfs die vander eerster kercken Jesu Christi/hebben beswaert gheweest/ia na den wterlicken aensien ende vleesschelickē oordeel der menschen/ verdruckt met ghelijcke lasteringhen. Maer ghelijck sy tot haren tijde opentlick betuycht ende gheprotesteert hebben / also protesteren ende betuyghen wy nu voor God ende synen Enghelen/dat wy niets hoogher en begeeren dan onder de ghehoorsaemheyt der Ouerheden in suyuerheydt der conscienen te leuen/Gode te dienen/ ende ons na zijn Woort ende heylige Gheboden te reformeren. Ende bouen dese verborghen getuygenisse onser conscienen/ de ghene die ouer onse processen vonnissen/oordeelen ende sitten/sullen goede ghetuygen / zijn dat sy noyt eenighe

Tertullian. in zijn Apologie, ghelijc een spreeckwoort is: De Christenen ten biere.

sake in ons bemerckt hebben/die tot on
ghehoorsaemheyt streckte/die yet voor-
neme teghen uwer Maiesteyt/ of de ge
meyne ruste beroert: maer hebben veel
meer ghevonden/ dat wy in onse versa-
melinge/bidden voor de Koninghen ẽn
Vorsten der Aerdẽ/ende in sonderheyt/
voor v/ O ghenadichste Heere/ende die
ghy ghestelt hebt in het regiment ende
regeringe van uwen lantschappen/ lan-
den/ ende heerschappien. Want wy zijn
gheleert/so wel door het woort Gods/
als door gheduerige onderwijsinge on-
Rom. 13.a.1. ser Leeraers/dat de Koningen/Vorsten
ende Overheden zijn van der ordinan-
cie Gods: ẽn dat/so wie de Overicheydt
wederstaet/ wederstaet Gods ordinan-
tie/ ende sal verdoemenisse ontfangen.
Wy staen toe ende bekennen/ dat door
de eewige wijsheyt Gods/de Koningen
Prov. 8.b.15. heerschen/ende de Vorsten het recht set-
ten. Kortelic/dat sy niet door onrecht of
Leest van Samu. tyrannie daer toe ghekomen zijn / maer
door de eyghen instellinge Gods, Ende
om te bewijsen/ dat dit niet alleen in on-
se monden/maer in het diepste onser her-
ten in ghedruct ende ingheveelt is/ wie
is oyt onder ons ghevonden/die v/ Ge-
nadichste Heere/ gheweyghert heeft de
Schattinghe ofte Tol hem opghelept?
maer

maer ter contrarie/heeft de gehoorsaem
heydt in een yegelick so haest gheweest
om te betalen / als het ghebodt. Wat
dracht van wapenen / wat raedtslach
heeft opt ontdeckt gheweest / tselfs als
wy door die ghene/ die haer decken met
uwen name ende macht/om haer tot al
le wreedtheydt te begheuen/so wreede=
lick ghepijnicht / ende ghetormenteert
gheweest zijn/ dat het genoech was om
het ghedult van den alder goedertieren=
sten ende saechtmoedichsten te terghen/
ende dat te doen veranderen in graim=
schap ende wanhope. Maer wy danc=
ken onsen God/dat het bloet onser broe
deren om onser cause ende sake / oft eer
om de sake Jesu Christi/ende ghetuyge=
nisse der waerheydt wtghestort/ roepe/
de banninghen/ gheuanckenissen/pijn=
bancken / ballinschappen/ pijninghen/
ende ander ontallicke verdruckinghen/
bewijsen wel/dat onse begeerte ende ge
sintheyt niet vleeschelick en is / dewijle
wy na den vleesche veel gemackelicker
zijn machten/ sonder dese leeringe voor
te staen ende te beweeren: maer heb=
bende de vreese Gods voor oogen/ver=
schrickt zijnde/ van dat dreyghement Je
su Christi / die daer seyt / dat hy ons sal
verloochenen voor God synen Vader/ Mat.10.b.33. Luc.9.c.26.

so wy hem voor de menschen verlooȝ
chenen: wy bieden den rugghe den sla-
ghen, de tonghen den messen, de mont
den breydelstocken, ende het gantsche
Mat.16.c.24 Luc.9.c.23. lijf dē vyere: wetende dat wie Christum
volghen wil, hy zijn Cruys opnemen,
ende hem seluen verloochenen moet:
ende nemmermeer en sal eenē wel ghe-
regelden gheest, ende niet verblint en-
de van sinne berooft, konnen ghedenc-
ken, dat die arbeyden, om alles te be-
roeren, die daer verlatē haer lantschap,
haer maechschap ende vrienden, om in
vrede ende in stillicheyt te leuē: dat die
staen om de kroone den Coninck af te
nemen, oft yet bedriegelicx teghen hem
voor te nemen, die steruē om het Euan-
gelium, waer in sy sien gheschreuen te
Mat.22.b.17 zijn, gheeft den Keyser wat des Key-
sers is, ende God wat Godes is. Waer
by offerende ende ouergheuende hare
lichamen ende hare goeden den Ko-
ninck, bidden ootmoedelick zijnder
Maiesteyt, dat haer toe ghelaten wor-
de, Gode te gheuen, dat hy eysschet,
dat welcke wy hem met rechte niet en
konnen weygheren, dewijle hy ons
1.Cor.6.c.20 syne ghemaeckt heeft, ende ons hem
verworuen, door eenen dierbaren ende
kostelicken prijs ende weerde.

Ende

Ende ten is ooc niet van noode/ dat onse vyanden so seer uwer goetheyt ende lijdtsaemheydt misbruycken/ dat ghyse behoeft te hooren/ in dien dat sy v te kennen gheuen/dat het is om het kleyn ghetal dat wy zijn/dat wy niet teghens v op en staen/ al oft een yeghelick van ons in zijn herte ware onghehoorsaem ende oproerich/ anders niet dan de menichte verwachtēde/om hem te velde te stellen/ om v te bespringhen/ ende zijn raserije te wercke te stellen: want laetse de sake so seer verkeeren als sy willen/ wy versekeren v/ Ghenadichste heere/ dat in uwe Nederlanden zijn meer dan hondert duysent mannen/houdende en de volgende de Religie/ van welcke wy v nu de Belijdenisse ouerleueren/ ende nochtans in niemant vanden seluen/en wordt eenighe bereydinghe van oproer ghesien/ Ja van de selue en heeft niet een woordt daer toe streckende gehoort gheweest. Dat wy v segghen van het groot ghetal onser broederen/ en is niet Ghenadichste heere/om te verschricken oft vreesachtich te maken de minste van uwen Officiers ende Dienaren: maer so wel om de lasteringhe der ghener die ons niet benijdt en souden konnen ghemaken/ dan door leughenen/te

wederlegghen/ als oock om v tot barm-
hertichept te verwecken. Want/ och la-
ten/ so ghy uwen arm wtstrect om dien
int bloet van so veel menschen te weyc-
ken ende te wasschen/ O God/ wat ver-
nielinghe suldy doen in uwen Onder-
saten/ wat wonde in uwen volcke/ wat
weeninghen/ wat versuchtinghen/ wat
kerminghen van vrouwen/ van kinde-
ren/ van maechden ende vrienden/ wat
ooghe ist/ die drooghe ende sonder haer
in tranen te badē/ sal mogen sien dat so
veel heerlicke burghers van elcken be-
mint/ ende van niemant gehaet/ na een
duyster ende verschrickelicke gheuanc-
kenisse/ na pijninghen ende verdruckin-
ghen ouergheleuert worden/ tot een
so schandelicken doot ende torment/ het
alder wreetste ende vreemste/ dat opt de
Heydensche ende onheylighe Tyran-
nen hebben moghen verdichten? ende
hier en tusschen hare vrouwē/ so sy het
hebben konnen ontulieden/ dolen in
vreemde landen/ haer broodt van deure
tot deure met hare kinderkens aenden
hals bidden? O Ghenadichste Heere/
dat de nakomenheydt v Rijcke niet als
bloedich ende wreedich en beschrijue:
Datmen niet en segge/ dat de eere van
uwen Grootuaderen/ de hoocheydt
van

van uwen vader/eñ uwe eyghen duech-
den ende vromicheden verduystert ghe-
weest hebben door een wreedtheydt/
wreetheyt segghe ick / die natuerlick is
den beesten / beneden de weerdicheydt
eens menschen / maer seer onweerdich
ende als vyandisch van eenē Prince eñ
Vorst / van welcken de hoocheydt ende
sonderlicke vromicheydt/ aldermeest in
goedertierenheydt ende saechtmoedic-
heyt bestaet / een ware teecken ende ey-
ghen onderscheyt tusschen eenen waren
Koninck ende eenen Tyran. Want aen-
gaende/ datmen ons veruolcht/ niet al-
leenlic als vyanden uwer kroonen ende
gemeyner welvaert/ maer ooc als vyan
den Gods eñ zijnder Kercken/ wy bid-
den v ootmoedelick/dies te meer willen
oordeelen/ na de Belijdenisse des ghe-
loofs/die wy v presenterē/bereydt ende
veerdich/so het van noode is/die met on
sen eyghen bloede te verseghelen. Door
dieselue/ als wy hopen/sult ghy beken-
nen/datmē ons tonrechte naemt Schis-
matijcke ofte verscheurders der eenic-
heydt/onghehoorsame ende Ketters/de-
wijle wy bestaen ende belijden/niet al-
leenlic de voornēste punctē des Christe
stelickē geloofs/begrepē in het Symbo
lū eñ gemeyn geloove/maer de gātsche
lee-

leeringhe door Jesum Christum gheopenbaert tot onsen leuen/ rechtueerdicheyt eñ salicheyt : verkondicht door den Euangelisten ende Apostelen / versegheelt door het bloedt van so veel Martelaren/ bewaert suyuerlicken ende gheelicken inder eerster Kercken/ tot datse door de onwetenheydt/ ghiericheydt/ ende eerghiericheydt der Predicanten/
Rom. 1. door menschelicke vonden ende Instellinghen / contrarie der reynicheydt des Euangeliums/verdoruen gheweest is. Het welcke onse teghenpartye onbeschaemdelick loochnẽ te zijne de kracht
Rom. 1. Gods ter salicheyt/eenen yegelickẽ die daer aen gelooft: als sy ons verdoemen eñ vermoorden/ om dat wy niet en houdẽ het gene dat in het selue niet geuonden en wort: eñ en konnen haer van lasteringhe teghen den Heyligen Gheest niet ontschuldigen/als sy segghen/dat de geheele schatten der wijsheyt Gods/ ende de middelen / oueruloedelick ende genoechsaemlick tot onser salicheyt / in het Oude eñ Nieuwe Testament niet veruaet en zijn / maer dat hare vonden noodich zijn/dat die veruloeckt zy/ende niet weerdich des menschelicken gheselschaps / weerdich te niete ghedaen te worden in synen lijue / ende in zijn
ziele

ziele versoncken te worden inden af-
gront der Hellen/diese niet en houdt in
sulcken oft hoogheren graedt eñ weer-
de als het Euangelium. De swackheyt
onses vleesches heeft voor dese woor-
den/verschrickt zijnde vanden dreyghe-
menten der ghenen die macht hebben
het selue tot asschen te maken: maer van
der ander sijden/hoorẽ wy/dat de Apo-
stel seyt: Al waert dat een Enghel van- Gala.1.a.9.
den Hemel afquame / ende ons yet an-
ders dan het Euangelium verkondich-
de/die zy ons veruloeckt/ ende afgrijse-
lick. Wy hooren S. Jan die zijn Pro- Apoc.2.b.18.
phecie met dese woorden sluyt: Want
ic betuyge eenẽ yegelickẽ die daer hoort
de woorden der Prophecien in desen
boeck: so yemandt daer toe doet / so sal
God toe doen op hem de plaghen die
in desen boeck gheschreuen staen. Kor-
telickẽ wy sien dat ons geboden wort/
het woordt Gods allenlick te volghen/
ende niet dat ons goet dunckt: met ver- Deut.4. en-
bot van toe te doen oft af te doen van- de 12.
den heylighen gheboden des grooten
Gods. Jesus Christus seyt ons/dat hy Joan.15.
ons te kennẽ gegeuen heeft/ al wat hy
van synen vader gehoort heeft: eñ so hy
om de swackheydt der Apostelen haer Joan.16.
wat verswegen heeft / dat hy haer be-
loeft

loeft heeft (door den heyligen Gheest/
dien hy haer soude senden) te openba-
ren/ wy zijn versekert/ dat hy haer (de-
wijle hy de Waerheyt selue is) de belof-
te ghehouden heeft. Waer door dat de
verborghentheden veruaet zijn in den
Euangelio ende ghescriften der Apo-
stelen / ghemaeckt na de voorseyde be-
lofte ende ontfanghinghe des heyligen
Gheests. Waer door blijct/ dat die selue
de passagie des Euãgelistes misbruyc-
ken / die door dit woordt verborghen/
Joan, 16, b. 12 dat de Apostelen niet en konden ghe-
draghen/ verstaen hare Ceremonien en-
de onnutte supersticien / contrarie den
woorde Gods. Also wy presenterẽ/ en-
de het soude ons licht zijn te bewijsen
door ghetuygenissen der Schriftueren/
tẽ ware dat wy (vermaent zijnde vandẽ
middel ende kortheyt / diemen in eenen
brief behoort te ghebruycken) vreesden
uwer Maiesteyt moeyelick te zyne : u
ootmoedelic biddende/ inden Name des
selues die u heeft gestelt eñ vast behou-
det in uwen Konincrijcke/ dat ghy niet
toe en laet / dat die daer door ghieric-
heyt/ eerghiericheyt / ende ander quade
gheneghentheydt haer begheuen heb-
ben / uwen arm / Authoriteydt / ende
macht te ghebruycken om haren luste
ghe-

ghenoech te doene / om haer te versadi-
ghen ende veruullen met den bloede
van uwen ondersaten / bewumpelende
ende omhanghende alle goeden ijuer/
des Godureesenheyts ende Godsdien-
stichepdts / onder de woorden van op-
roer/afwijckinghe/ergherniſſe ende an-
dere / met welcken sy v teghen ons on-
steken. Maer och laten / Ghenadich-
ste Heere / aenmerckt dat noyt geweest
en is / ofte de wereldt en heeft het licht
ghehaet / ende heeft tegen de waerheyt
opgestaē: hier en tusschen/die dit woort
der waerheydt in synen mondt draecht/
is hy oproerich / om dat de menschen
haer hier teghen opstellen? ter contra-
rien/men moet den oproer ende ergher-
nisse toeschrijuen/ den onuersoenlicken
vyande Gods ende der menschen / na-
melick den Duyuel / die om zijn Rijck
niet te verliesen / welck bestaet in Af-
goderije/valsche Godsdiensten / hoere-
rijen/ ende ander ontallicke ghebreken/
die door den Euangelium afghesneden
zijn / hem beroert ende verheft om den
loop te verhinderē. Mitsgaders de on-
dancbaerheyt der werelt die in de plaet-
se van met dancseggingc te ontfangen
het woort haers Meesters/Herders eñ
haers Gods/stellet haer op tegē tselue/
niet

niet anders voor alle redene voortbrenghende/dan de lanckheyt des tijdts/dat sy in haer dwalinge gheleeft heeft: willende wederstaen door prescripcie ofte voorschrijuinghe des tijdts/dien/die de wereldt ende eewen ghemaeckt heeft/ ende voor welcken alle dinck teghenwoordich is. Het behoort v toe / Ghenadichste Heere/het behoort v toe/kennisse deser saken te hebben/ om v tegen de dwalingen te stellen/hoe verwortelt dat sy door lanckheydt des tijts zijn/ende te beschermen de onnooselheydt van dien / die tot noch toe in het recht/ meer v̀drukt dan verhoort zijn geweest. Also/de Heere wil v seghenen ende bewarē/de Heere late zijn aensichte ouer v schijnen/ende bescherme ende onderhoude v in alle voorspoedicheydt/

Amen.

Sommighe plaetſen

des Nieuwen Teſtaments / door welcke alle Gheloouighe vermaent worden/belijdeniſſe haers gheloofs voor den menſchen te gheuen.

Matth.x.

So wie my belijdẽ ſal voor den menſchen, dien ſal ick oock belijden voor mynẽ Vader die in de Hemelẽ is. Maer ſo wie my verloochenen ſal voor den menſchen,dien ſal ick oock verloochenen voor mynen Vader die in de Hemelen is.

Marc.viij. Luc.ix.

VVie hem mijns oft mijnder woorden ſchamet onder deſen ouerſpelighen ende ſondighen gheſlachte,diens ſal hem oock des menſchen Sone ſchamen,wanneer hy komẽ ſal inder heerlicheyt zijns Vaders, met ſynen Heylighen Enghelen.

i.Pet.iij.

Sijt altijts bereydt ter verantwoor-

dinghe, eenen yeghelicken, die daer rekenschap begheert, vander hope, die in v is.

Rom. x.

Metter herten ghelooftmen ter gerechticheyt: maer mettē monde belijdt men ter salicheyt.

ij. Timoth. ij.

Versaken wy Iesum Christum, so sal hy ons versaken.

Vvarachtige Christelicke. Belijdenisse. Inhoudende de eewighe salicheydt der zielen.

Het eerste Artikel.

Wy gheloouen alle van herten/ ende belijden met den monde, dat daer is een eenich ende eenuoudich Gheestelick wesen, welck wy noemen God, eewich, onbegrijpelick, onsienlic, onueranderlick, oneyndelick, welck is gheheel wijs, rechtueerdich ende goedt.

Artijc. 1.
2 Cor. 3. b. 17.
Joan. 4. c. 24.
Esai. 40. ende 44.

II.

Wy bekennen dat hy sulcks is/ende dat door twee middelen. Het eerste, door de wereldt, die hy gheschapen heeft, onderhoudet, ende regeert: welcke wereldt is voor onsen ooghen als een schoon boeck, in welcken alle Creaturen, kleyne ende groote dienen, als letteren, om ons de onsienlicke dinghen Gods te doen aen mercken: te weten, zijn eewighe kracht, ende Godheyt, ghelijck de Apostel S. Paulus seydt. Rom. 1. c. 20. Welcke dinghen alle ghenoechsaem zijn, om de menschen te ouerwinnen, ende haer onschuldich te maken. Ten tweedden, gheeft hy hem ons te

Artijc. 2.
Psalm. 19. a. 2.
Ephe. 4. a. 6.
1. Tim. 2. a. 5.
Deut. 6. a. 4.
Mala. 2. b. 10.
1. Corint. 8. a. 4. 6.

1.Corinth. 12. kennen,noch openbaerlicker ende klaerlicker,
Psalm.19.a.2. door zijn Heylich ende Godlick woordt, in
1.Corinth.1. welck hy hem den menschen so klaerlick te kennen gheeft,alst in desen leuen en tot haerder salicheydt van noode is.

III.

Artijc.3. Wy belijden/ dat dit woordt Gods niet en is ghesonden ghesweest noch voordtghebracht door menscheliicken wille: maer de heylighe mannen, door den Gheest Gods gedreuen,hebbent ghesproken, ghelijck S. Pe-
2 Pet.1.c 21. ter seyt:daerna door de sonderlicke sorghe, die
Psal 102. a.9. God ouer ons ende onse salicheydt heeft,
Exo.17 b.14. heeft hy synen Dienaren den Prophetē ende
Exo 34 c.27. Apostelen gheboden,zijn geopenbaerde woort by gheschrifte te stellen. Ja en hy heeft selue
Deut 5.c.22. met synen vingher de twee Tafelen der Wet
Exod.31.b.16. gheschreuen. Hierom noemen wy sulcke gheschriften Heylighe ende Godlicke Schriften.

IIII.

Artijc.4. Wy veruaten de Heylighe Schrifture in twee boecken, des Ouden ende des Nieuwen Testaments, welck zijn de Canonische boecken, daer niet teghen te segghen en valt. Der welcker ghetal dit is: De vijf boecken Mosis, het boeck Josue, der Richteren, Ruth,de vier boecken der Koningen,de twee boecken der Cronijcken, geheeten Paralypomenō,het eerste Esdre, Nehemie, Ester, Job, de Psalmen Dauids,de drij boeckē Salomonis

nis, namelicken, de Prouerbia, Ecclesiastes, eñ Cantica: de vier groote Prophetē, Esaias, Jeremias, Ezechiel, ende Daniel: daerna de twaelf kleyn Propheten. Het Nieuwe Testament: de vier Euangelisten, S. Matheus, S. Marcus, S. Lucas, S. Joannes, de wercken der Apostelen, de veertien brieuē S. Pauli: eñ de seuen brieuen vanden anderē Apostelen, de Openbaringe van S. Jan dē Apostel.

V.

Wy ontfanghen al dese boecken alleenlic voor Heylich ende Canonisch, om ons geloone daer na te regeleren ende te beuesten: eñ gelooven sonder eenich twijfelē, al het ghene, dat in de selue veruaet is. Niet so seere, om datse de Kercke ontfangt ende voor sulcks houdt: maer aldermeest om dat ons de Heylige Gheest in onser hertē getuycht, dat sy van God zijn, ende ooc om dat sy door haer seluen voor sulcks bewesen worden, als sy yet segghen, ende dat het also ghesciet. Artijc. 5.

VI.

Wy scheyden dese heylige boecken, vande Apocryphe ende andere Kerckelicke boecken, de welcke de Kercke wel mach lesen, ende leeringhe daeruyt nemen, in de dinghen daer sy ouereen komē met de Canonische boecken: maer sy en mach daeruyt gheen getuygenisse voortbrenghen, om yet vander Wet ofte Christelicke Religie te beuestighen. Artijc. 6.

VII.

Artijc. 7.
2. Tim. 3. b. 17
1. Pe. 1. b. 11. 12
Prou. 30. a. 6.
Gal. 3 b. 15.
Apoc. 22 b 18.
1 Tim. 1. a 3.
Gal. 1. a 8 b. 11
1 Cori. 15. a 2.
Act. 26 c 22.
Rom. 15. a. 4.
Act. 18 c 28. 29
1 Pet. 4. c.
Luc. 11 b 13.
2 Tim. 3 c 24.
1 Tim. 1 b 13.
Colloss. 2 a 8.
Act. 4 b 19.
Joan 3 b 13.
2 Pet. 2 b 16
Joan. 15 b 15.
1 Joan. 4 a 5.
ende 29 b 19.
Act. 20 c 27.
2 Joan. 1.
Joan 4 c. 25.
Deut. 12 d 32.
Hebr. 8 a 9.
Matth. 15 a 3.
ende 17 a 5.
Marc. 7 a 7.
Esai. 1 b 12.
Act. 1. 21.
Rom. 3. 4.
Esa. 8. c 20.
2 Tim. 4. a. 7
1. Cor. 1. b. 13
ende. 2. a. 4
ende 3. b. 11
1 Pet. 5. b. 12
2. Thess. 2. a. 2
Psalm. 12. a. 7.

Wy ghelooven / dat dese heylighe Schriftuere in haer volkomelick vervaet den Godlicken wille, eñ al het ghene, dat de mensche moet ter salicheydt ghelooven, volkomelick daer in gheleert wordt. De gantsche maniere des Godsdiensts, die God van ons eyschet, is daer op het lāgste in beschreuē. Waer door de menschen, al waren sy Apostelen, andersins niet leeren en moghen, dan ghelijc ons alreede door de heylige Schriften, geleert is: al waert ooc, dat ware een Engel wt den Hemel, als Paulus seyt. Wāt na dat verbodē is, yet toe te doen oft af te doen aen den woorde Gods, dat bewijst genoech, dz de leeringe seer volkomē is. Een yegelick moet hem dan wel wachtē, daer yet toe te doē of af te doē: daerme de dat hy de mēschelicke wijsheyt met de Godlicke wijsheyt vermengelen mochte. Dock en moetmē de schriftē der menschē, hoe heylich sy geweest zijn, de Godlicke schriftē niet teghen stellen: noch de gewoonte tegen de waerheyt: wāt de waerh3 is boven al: noch het groot getal, noch de oudtheyt, noch de achtervolginge der tijden, noch de persoonē, noch de Conciliē, noch de Decreten ende besluyten. Want alle menschen zijn leugenaers, eñ haer wijsheyt en kan God niet onderworpen worden. Sy zijn ijdeler dan de ijdelheit selve. Daerō verwerpē wy al, dat niet desen onwedersprekelickē regel niet over een en koēt, gelijc wy geleert worden door de Apostelē te doene, seggende: Beproeft de geesten oft sy van God zijn, hy bewijst, dat men se door zijn schriften kennen sal. Item, so

yemans

yemant tot v koemt, eñ en brengt dese leeringe niet mede, dien suldy in v huys niet ontfangẽ.

eñ 19.a 8.b.12.
Deute. 4.a.6.
ende 6 a 9.
Ephe.4.a.5.
Joan.5.
Col.1.b.16.18.
1.Cor 8.a.6

VIII.

Artijc. 8.

Volgende dese waerheyt ende woorde Gods, gheloouen wy eenen eenighen God, welck is eenich in wesen ende substãcie, maer dry in persoonen, de Vader, de Sone, ende de heylighe Gheest. De Vader, is oorsake, oorspronck, ende beghinsel van allen dinghen, so wel sienlicke als onsienlicke. De Sone is genaemt het Woort, de wijsheyt ende beeldt des Vaders. De heylighe Gheest, is de eewighe wesentlicke kracht ende moghentheyt. Ende hierentusschen en maect sulck een onderscheyt niet, dat de eenicheyt Gods in dry Goden gedeylt zy, na dat de Schrift ons leert, de Vader, de Sone, de heylige Gheest te hebben een yeghelick syne onderscheyden, subsistentie oft vestandicheyt, ende zijn eygenheyt alleen: Also nochtans dat dese dry, maer een eenich God en zijn. Het is openbaer, dat de Vader niet en is de Sone, eñ dat de Sone niet en is de Vader. Insgelijcx dat de H. Gheest niet en is de Vader noch de Sone. Dese persoonẽ also onderscheydẽ, en zijn niet verscheydelic gedeylt, noch ooc vermischt of vermenghet: de Vader en heeft gheen vleesch aengenomen, noch oock de heylighe Gheest: maer alleenlick de Sone. De Vader en heeft noyt gheweest sonder synen Sone noch sonder synen heyligen Geest. Sy zijn alle dry van gelijcker eewicheyt ende wesen: daer en is noch eerste noch laetste. Wãt sy zijn alle dry ghelijck in waerheydt, macht, goetheyt ende in barmhertichheyt,

1.Cor.1.c.24.
Joan.1.b.14
1.Joan.1 a.1.
Apoca. 19.b.13.
Prou.8.c.22.
Coloss. 1.b 15.
Matt.28.b.19.
eñ 3.b.16.17.
Joan.1.b.14.
Mich.5.a.2.

IX.

Artic. 9. De ghetuyghenissen der heylighet Schriftueren die ons leeren te gheloouen dese heylighe Drijvuldicheyt, zijn beschreuen in vele plaetsen des Ouden Testaments, als
Gene.1.c.21. God in den boeck Genesis seyt, laet ons den mensche maken na onsen beelde ende gelijckenisse, &c. God schiep dan den mensche na syne beelde, hy schiep hem segghe ick, na den beelde
Elohim. Gods. Siet Adam is ghemaeckt als een van ons. Het blijckt daer door datter pluraliteydt ofte veelheyt van persoonē in de Godheyt is, als hy seyt: Laet ons den mensche maken na onsen beelde: ende daer na bewijst hy oock de eenicheydt, als hy seydt, God schiep, &ce. T is waer dat hy daer niet en seyt, hoe veel persoonen datter zijn, maer dat ons in dē Oudē Testamente duyster is, is ons seer klaer in het Nieuwe, als onse Heere gedoopt wert in den
Matth.3.b.16. Jordane, de stemme des Vaders werdt ghehoort, segghende, dat is mijn Sone: de Sone wert in den water ghesien, ende de heylighe Gheest verschijnt in de ghedaente van eener Duyue, en zijnder daer niet drij? Item, doopt
Matt. 28.b.19 alle volcken in den name des Vaders, des Soons, ende des heylighen Gheests. In den Euangelie by S. Lucas spreeckt de Enghel
Luc.1.d 35. Gabriel also tot Maria de moeder ons Heeren: de heylighe Gheest sal ouer v komen, eñ
Actu.2.d.32. de kracht des Allerhoochsten sal v omschaduwen: ende hier om het Heylich dat van v ghebozen sal worden, sal Gods Sone ghenaemt worden. Wy sien dat hier de Vader genoemt werdt, de Alderhoochste, daer na de Sone

Gods

Gods die van der maget gheboren wert, ende
de heylighe Gheest die de maghet omschadu-
wedt: Item, de ghenade onses Heeren Jesu 2.Cor. 13.b.13.
Christi, ende de lief de Gods, ende de gemeyn
schap des heylighen Gheests zy met v. Ende
hier sietmender klaerlicken dry ghenoemt.
Dry zyn daer die tuyghenisse gheuen in den 1.Joan. 5.a.7.
Hemel, de Vader, het Woordt, ende de heylighe Act.2 d.32.33.
Gheest, en dese dry zijn een. In alle dese plaet 1.Pet 1.a.2
sen worden wy volcomelick gheleert van dry 1.Joan 4 b.13
persoonen, in eenẽ eenigen Godlicken wesen. 14. Gal 4.a.6
Ende hoewel dat dese leeringhe het mensche- Ephe.7 b.14.
lick verstandt te bouen gaet, nochtans geloo- 16. Tit 3 a 4.
uen wyse nu door het woordt, verwachtende 5.6.
derseluer vrucht ende ghenieт in den Hemel. Jud.1 c.20.21
Bouen dien, yeghelick persoon van der God- Roma.6.a 9.
heyt: bewijst haer werck ende ampt aen ons, Actu.10.d 38.
de Vader wordt genoemt onse Schepper, de ende 8.c.29.
Sone is onse Salichmaker en Verlosser, door d.27.
zijn bloet, de heylige Gheest, onse Heylichma- Joan. 14.b.16
ker, door zijn wooninge in onser herten. Dese ende 15.c.26.
leeringe vã der heyliger Dryuuldicheyt heeft ende 1.d.33
altijts in der warer Kercken bewaert ende on Prou.25.c.27.
derhouden ghewesst, van den Apostelen tijdt
af tot nu toe, tegen de Joden, Mahometisten,
ende tegen sommige valsche Christenen ende
Ketters, als Marcion, Manicheus, Praxea,
ende Sabellius, Samosathenus, Arrius ende
ander diergheliicke, de welcke met rechte van
den heyligen vaders verworpen ende verdoẽt
gheweest zijn. Wy ontfangen ghewillichlick
in dese materie de dry Symbola: namelic, der
Apostelen, dat van Nycea, ende van Athana-
sius, ende insghelijcx het ghene, dat daer van
door de heylighe Concilien besloten ghe-
weest is.

X.

Artijc. 10.
Joan.1.b.18.
Joan.1.c.49.
Joan.1.b.14.
Coloss 1.b.15.
Hebr.1.a.3.
Matt.3.d.17.
ende 17.a.5.
Joan.8.c.24.
Joan.10.d 30.
Actu.8.d.34.
Esaie.7.b.14.
Rom.4.a.5
1.Thess 3.b 11.
Philip 2.b.11.
2.Cor 5.b.19
Actu.20.
Ephe.3.a 4.
Rom.14.
Tit. 2.
1.Corin. 8.a.6
Hebr. 1.a.1.
en c.3.a.4.
Joan. 1.a.3
1.Joan.5
Joan.20.ende
14. ende 7.
Apoc. 1.2.3.4.
5.6.
Joan 8.f.58
Joan.17.a.5.
1 Cor.10.a 9
Gala.4.a.4.
Miche 5.a.2
Coloss.1.b.15
Psa.2 a 7. b 12
Hebr. 13.a.8.

Wy gheloouen, dat Iesus Christus, na zijnder Godlicker naturee, is de eenige Sone Gods, van hem van eewicheyt ghebooren, niet ghemaeckt noch gheschapen, (want alsoo waer hy een creatuere en schepsel:) hy is een in wesen met de Vader, mede eewich, het eyghen beelt der substancie des Vaders, ende de glans zijnder heerlicheyt, hem in al ende over al ghelijck: hy en is niet alleenlick de Sone Gods na den tijt zijnder gheboorten, maer hy is van eewicheyt de Sone Gods, gelijck ons dese ghetuygenissen leeren: Moyses seydt, dat God de wereldt gheschapen heeft. S. Joan. seyt, dat alle dingen door het woort, welck hy God noemt, gheschapen zijn, en dat S. Joan. het woordt noemt, noemt S. Paulus Sone, segghende, dat God de wereldt of eeuwen door synen Sone ghemaeckt heeft. Daer en bouen seyt S. Paulus, dat God alle dingen door Jesum Christum heeft gheschapen. Hy en konde alle dinghen door synen Sone niet scheppen, of hy moest van doen alreede zijn. En daerom seyt de Propheet Micheas, synen wtganck is van aenbeginne ende eewicheyt. Hy is deerste ghebooren voor alle creatueren, hy is sonder begin der dagen, sonder eynde des leuens. Inden tweedden Psalm: Ghy zijt mijn Sone, ick hebbe dy heden ghebooren: Kust den Sone, &c. Hy is de ware eewighe God, de Almachtige, dien wy aenbidden ende aenroepen alle de daghen ons leuens.

XI.

Wy gheloouen en belyden oock/ dat de heylige Geest van eewicheyt van den Vader en den Sone voortkoemt, ende en is noch gemaeckt noch geschapen, noch oock geboren: maer is alleenlick van beyde wtgaende, die daer is de derde persoon der Dryvuldicheydt, van eenes seluuighen wesens, maiesteyt ende heerlicheydt met den Vader ende den Sone, ende is een ware ende eewich God, als ons de heylighe Schrift leert.

Artijc. 11. Gene. 1 a 1 Hebr. 1 a 3 Heb. 11 a 3 Joan. 1 a 3 Psalm. 33 a 6 ende 100 a 3 Jerem. 32 b 17 Malach. 2 b 10 Joan. 15 c 26 Psalm. 104. Amos 4 b 13 Joan. 14. b 16. c 26.

XII.

Wy geloouen/ dat dese eenige God/ na zijn welghevallen, geschapen heeft, den Hemel, de Aerde, ende alle creatueren, van niet, door zijn woort (dat is, door synen Sone,) en geeft elcke creatuere haer wesen, gestalte en figure, en een yegelic voor hemselven verscheyden officien ende ampten, haren Schepper te dienen: oock so onderhoudt ende regeert hyse na syner eewigher voorsienicheyt, ende door zijn oneyndelicke kracht, om den mensche te dienen, op dat de mensche synen God diene. Hy heeft oock de Engelen goet geschapen, op dat sy syne Dienstboden waren, ende oock dienden syne wtuerkorene: van welcke Enghelen sommige wt gheuallen zijn van der hoocheyt daerse God in gheschapen hadde, in de eewighe verderffenisse. Ende de andere zijn door de genade Gods in haren eersten standt volherdt ende ghebleuen. De laetste, die wy Duyuelen noemen en boose gheesten zijn also verdorue, dat

Artijc. 12. Esai. 40 c 26. Dani. 14. a 4. Mat. 26 b 19 1 Joan. 15 Actu. 5 a 3. 1 Cor. 3 b 16 ende 6 b 11. Rom. 8 a 9 Coloss. 1 b 16 1 Timo. 4. a. 3 Heb. 3. a. 4. Apoca. 4 b 11 ende 11 b 16. Heb 1 b 14 Psal. 103 c 21. ende 34 a 8

Joan.8.e.44. 2.Pet.2.a.1. Luc 8.d.31. dat sy zijn geworden vyanden Gods eñ alles goets, loerende eñ staende na haren gantschen vermogen, na der Kercken, om dieselue gantschelick te verderuen eñ te vernielen door hare listicheyt ende bedroch, Ja ooc so verre, dat syhen van een yegelick aenbidden doen, eñ beloMatth.4. uen groote dingen den menschen: eñ dat en is gheen wonder, ghemerckt hy door Christum heeft doruen komen, om hem van den seluen te doen aenbidden: ende daerom zijn sy door haer eygen boosheyt veroordeelt ter eeuwigher verdoemenisse, ende wachten haer straffe eñ pijne. Matt.25.f.51. Eñ hier ouer verwerpen ende verbannen wy de dwalinge der Saduceen, welcke loochenen datter Gheesten eñ Engelen zijn: ende oock de Actu.23.a.8. dwalinge der Manicheen, die daer seggen, dat de Duyuelen wt haerseluen haren oorspronck hebben, ende zijn quaedt van haerder eyghen natuere, ende en zijn niet tot eenigher tijt verdoruen ghewordden.

Artijc. 13.
Joan 5 b 17.
Heb. 1.a 3.
Prouer.16.a.
Ephe.1.b 11.
Jac. 4 b 13.15
Job.1 c 21.
2.Re. 2?.c.20
Actu.4.c.28.
Actu 2.c.23
1 Sam.2.c.21
Psalm.1?5.a.7
Esai.45 a 7.
Amos 3 a.6.
Deut.19 a 5.
Pro.21.a.1.
Psal.105.c 25.
Esai 10.a.9.

XIII.

Wy geloouen, dat dese goede God, na dat hy alle dinghen gheschapen hadde, dieselue niet ouergheгeuen en heeft den geualle oft fortuyne: maer onderhoudtse ende regeertse in sulcker wijsen, na synen heylighen wille, datter niet en gheschiet in deser werelt, sonder zijnder verordeninghe: hoe wel nochtans dat God niet en is oorsake oft schuldt hebber des quaets, datter geschiet: want zijn macht ende goetheit is so groot eñ onbegrijpelic, so dat hy ordineert, werckt seer wel eñ rechtueerdichlicken

licken, dat de Duyuel en̄ de menschen onrecht 2.Thes.2.b.11
weerdichlic wercken, men̄ aengaēde het gene dat Ezec.14 a 9.
hy werct bouē den begrijpe des menschelicken Roma.1.c 28.
verstants, en willen wy niet curieuselick on= 1.Reg.11.c.23
dersoecken, meer dan ons begrijp en vermach,
maer in alle ootmoedicheyt ende eerweerdic=
heyt aenbidden wy de rechtueerdighe oordee=
len Gods, die ons verborghen zijn, ende stel=
len ons te vreden, dat wy moghen zijn, leer=
iongheren Christi, om alleenlick te leeren het
ghene dat hy ons door zijn woordt aenwijst,
ende en willen dese palen niet ouer treden.
Dese leeringhe gheeft ons eenen onwtsprec=
kelicken troost, als wy gheleert worden door
de selue dat ons niet en mach aenkomen by
gheualle, dan door de beschickinge onses goe=
den Hemelschen vaders, die ouer ons waket Matt.10.c.29.
met vaderlicke sorghe, ende houdt alle crea= Gene 45.a 8.
tueren onder hem, also dat oock elck hayrken ende 50.c.20.
onses hoofdes ghetelt is. Een voghelken en 2.Sa.16 b 10
mach op der Aerden niet vallen sonder den Matth.8.d.31.
wille ons Vaders: hier op verlaten wy ons, 1 Joan 2.b 16
ende weten dat hy dē Duyuel ende alle onse Psalm.5.a.5.
vyanden ghebreydelt houdt, die welcke ons 1 Joan.3.e.8.
sonder syne toelatinge ende goeden wille niet Gene 1 c 26.
en moghen beschadighen. Hier ouer verwor= Collóss.3.b.10.
pen wy de verdoemelicke opinie ende meynin Collóss.1.b.15.
ghe der Epicureen, die segghen dat hem God
niet meer yewers mede en moeyt, ende laet
alle dinghen by gheualle gheschieden.

XIIII.

Wy ghelooven dat God den men= Artijc. 14.
sche gheschapen heeft vander Aerden, ende
heeft

heeft hem ghemaeckt ende geformeert na sy-
1. Pet.2.a.9. nen beelde ende gelijckenisse, goet, rechtueer-
dich, heylich, ende gantsch in alle dingen vol-
maeckt, die daer konde door synen wille in al,
eñ ouer al metten wille Gods verwillighen
ende ouereenkomen. God heeft hem dan ghe-
schapen eñ ghemaeckt van twee dinghen, van
Eccles.12.a.7. lijf ende ziele: het lijf is vander Aerden ghe-
maeckt, ende den gheest ende leuen heeft hem
God inghcblasen, also datmen inden mensche
sulcken excellencie ende wtnementheyt siet,
dat het menschelick verstandt te kleyn is, om
dat wt te spreken. Hy is sulcks gheweest seyt
Psalm.8.a.5. Dauid, dat hem niet meer en ghebrack dan
Psal.49.c.21. God te syne: hy is met eeren ende heerlicheyt
Esaie 54.a.2. ghecroont gheweest. Maer wanneer de men-
sche in eeren was, en heeft hy daer niet van
gheweten, eñ en heeft zijn hoocheyt niet ver-
staen, maer is den vee ghelijck ghewordent, eñ
Gen.3.b.17.19 heeft de oore den woorde des Duyuels ghe-
Eccle.7.d.30. boden. Het ghebot des leuens dat hy ontfan-
Roma.5.b.12. ghen hadde, heeft hy ouertreden, eñ heeft hem
Joan.8.a.7. van God die zijn ware leuen was, door zijn-
Ephe.4.c.24 der sonden afghesneden, ende heeft zijn nature
Roma.12.a.2. gantschelicken verdoruen: ende heeft het lijf
Roma.3.b.10. ende 8.a.6. ende den Gheest schuldich ghemaect des lij-
Acto.14.b.17. uelicken ende gheestelicken doodts, ende is
Ro.1.c.20.21. ghewordent boos, arch, verblint van verstan-
Act.17.c.27. de, verdoruen in alle syne weghen, ende heeft
Ephe.4.b.18. verloren alle syne hooghe gauen die hy van
Ephe.5.a.8. God ontfanghen hadde, ende hem en is niet
meer gebleuen dan een kleyn ouerblijf deser
gauen, welcke ghenoechsaem is, om den men-
sche niet te moghen ontschuldigen: maer niet
om ons goet te doen vinden, aenghesien dat al
in ons in duysternisse verandert is, ghelijck
de

de Schrift ons leert: Het licht schijnt in duy= Joan.1. a.5.
sternissen, ende de duysternissen en hebbent Psalm.37.a.9
niet aenghenomen. Daer noemt S. Jan de Esa.26.b 12.
menschen duysternissen. Inden Psalm wort Psal.94.b.11.
geseyt: By v Heere, is de fonteyne des leuēs, Roma.8.a.7.
ende in uwen lichte sien wy klaer. Het blijct 1.Reg.20.a.9.
hoedanich dat de vrije wille den menschen Psalm.28.a 8
zy, die daer is een knecht der sonden: wt dien Esai 45.c.25.
dat de mensche niet ontfanghen en mach, dan Joan.3.c.27.
dat hem vanden Hemel ghegheuen wordt.
Christus seyt: Niemandt en kan tot my ko= Joan.6.e.44.
men, ten zy dat hem mijn Vader trecke die
my ghesonden heeft. Sinte Paulus seyt, dat 2.Corin.3.a.5.
de natuerlicke mensche alsulcks is, als hem
Adam in synen val voortghebrocht heeft. Hy
seyt oock, dat wy van ons seluē niet bequaem
en zijn, yet te dencken als van ons seluē, maer
onse bequaemheyt is van Gode. Dencken is
veel min dan doen. Ende daerom met rechte
seyt de Apostel: God werckt in v het willen
ende het volbrengen. Sonder my seyt Chri= Philip.2.b.13.
stus, en vermoechdy niet te doen. Eñ Chri=
stus seyt noch: Die sonde doet, is der sonden
knecht: waer is dan synen vrijen wille?

XV.

Wy ghelooven dat door Adams Artijc. 15.
ongehoorsaemheyt de erfsonde ouer het men=
schelicke gheslachte ghekomen is, dwelck is
een verderuinghe der gantscher naturere, ende
een erflick ghebreck, met welcke oock de kin=
derkens inden buyck haers moeders besmet
zijn,

Psalm 51.a.7. zijn, eñ brengt inden mensche voort alle soorte
Roma.3.b.10. van sonden, als de wortel daer toe dienende,
Joan.3 a.6. ja alle dit groot ghebreck is so schendtlick eñ
Gene.6 a 3. boos, dat het ghenoechsaem is, om het men-
Job 14.a.6. schelicke ghestachte te verdoemen: eñ en wert
oock door de doope niet wech ghenomen, al ist
Ephe.2.a.6. nochtans dat het den kinderë Gods door sy-
Roma.5.b.14 ne ghenade ende barmhertichept ter verdoe-
eñ 7.b.18.19. menisse niet gherekent en wort, ende het ghe-
voelen deser verdoruenheyt, doet menichmael
de gheloouighe versuchten, eñ begheeren van
haren lyue ontslaghen te worden. Hier ouer
verworpen wy de dwalinghe der Pelagia-
nen, die daer segghen dat dese sonde anders
niet dan een na doen ende nauolghinghe zy.

XVI.

Artic. 16. Wy gheloouen, dat, nademael de
Roma.9.b.16. gantsche afkoemste Adams, in verderf ende
Roma 3.b.12. verdoemenisse, door des eerstë menschë schult
Deut 32 a.8. also ghevallen is, dat God hem alsó bewesen
1.Sa.2.c 22 heeft, als hy is: namelick, barmhertich, ende
Psalm 65 a 5 rechtveerdich. Barmhertich, dat hy verlost eñ
Malac 1 a.2. behoudt van desen verderue, de ghene die hy
2.Timo.1 a 9 in synen eewighen ende onueranderlickë raet
Roma 8 c.29. door zijn louter goedichept in Jesum Chri-
Tit.3 a. 4. 5. stum onsen Heere vtuersien ende verkozen
Ephe.1 a 4.5 heeft, sonder eenich aensien van hare goede
Romo 1 a 5. wercken: ende midts dien dat hy de andere
Acto 2 c.47. laet in haer verderf ende val daer sy in ghe-
ende 13. e.48. uallë zijn, hier mede bewijst hy hem een me-
2.Tim 2 c 20 delijdende eñ barmhertich God aen de ghene
Roma.9.b.11. die hy salich maect, den welcken hy niet schul
dich en was: ghelijck hy hem oock verclaert
een

een rechtueerdich Richter, met bewijsinghe zijnder rechtueerdigher strenghicheyt ouer de andere. Ende hierentusschen en doet hy haer gheen onghelijck: want dat hy sommighe salich maeckt, en gheschiet niet om dat sy beter dan de andere zijn, aengesien dat sy alle in een seker verderf geuallen zijn, tot datse God afscheydet ende verlosset, door zijn eewich ende onueranderlic voornemē, dat in Jesum Christum ghegrondet staet, eer de werelt gheschapen was. Na sulck een verstāt dan, so en kan niemant van hemseluen tot deser heerlicheyt komen, aenghesien wy van ons seluen niet bequaem en zijn eenich goet te dencken, ten zy dat God door zijn ghenade ende louter goetheyt ons voorcoemt, so is onse natuere verdoruen.

1.Pet.1.a.2. Rom.9.c.21. Joan.6.c.27. c.44. Joan.17.a.9. b.12. Joan.13.a.9. Joan.15.b.16. Ro.11.d.34. 35. Joan.18.c.20. Joan 15.b.19. Tit.1.a.1. Ephe.1.a.3. Joan.10.c.29. Matt.15.c.24. Mat.20.c.23.

XVII.

Wy gheloouen dat onse goede God door zijn wonderlicke wijsheyt ende goedicheyt, na dat hy sach dat hem de mensche alsoo inden doot, so wel lijuelick als gheestelic geworpen hadde, eñ hem gantsch onsalich ghemaeckt, heeft hy hem begheuen dien seluen te soecken, doen hy al beuende van hem vloodt, eñ vertroostede hem, met tbelouen zijns soons dien hy hem gheuen wilde, vander vrouwen ghewooorden, om het hooft des serpents te vertreden, ende hem salich te maken.

Artijc. 17.

Gene.3.b.15. Gene.22.b.18 Esaie 7.b.14. Joan.7.e.42. 2.Timo.2.a.8 Hebr.7.b.14. Joan.11.b.14. Genc.3. Gala.4.a.4.

XVIII.

Wy belijden dan / dat God de beloofte die hy dē oudē vaders gedaen heeft, door

Artijc. 18.

den mont van zijn Propheten, vervult heeft, midts dien dat hy ghesonden heeft in de weerelt synen eyghenen eenighen ende eewighen sone, ter tijt van hem verordent, welcke aen-
Philip.2.a.7. ghenomen heeft de ghestalte eens knechts, wert ghelijck als andere menschen, &c. heeft voorwaer aenghenomen een ware menschelicke natuere met alle hare swackheden, wtghenomen de sonde: ende is ontfanghen inden
1.Timo.b.16. lijve der gelucksaligher maghet Marie, door
Luc.1.f.55. de kracht des heylighen Gheests, sonder toe-
Gene 26.a.4 doen des mans. Ende en heeft niet alleenlick
2.Sa 7.b 12. aenghenomen de menschelicke natuere, maer
Psal.132.b.11. oock eenen waren menschelicken gheest, op
Act 13.c.23. dat hy ware een ware mensche: want na dat
1.Tim.2.a.5.
1.Corin.12.a.3 de gheest so wel als het lijf verloren was, so
Deut.29.a.2. wast van noode dat hyse beyde aen nam, om
Psal.119.d.34 die te ghelijck salich te maken. Ende wy be-
Rom.7.b.19. lijden tegen de ketterye der Wederdooperen, die daer loochenen Christum het menschelick vleesch aenghenomen te hebben, dat Christus deelachtich ghewordden is des seluen vleeschs der kinderen. Hy is de vrucht der lendenen Dauids na den vleessche, ghewordden vanden zade Dauids, na dē vleessche: hy is de vrucht
Jere.33.b.12. des lijfs der maghet Maria, hy is van eener
Hebr.7.b.14. vrouwe, hy is een spruyte Dauids: hy is van
Roma 9.a.5. Juda wtgesproten: hy is afgekomen vanden
Galat.3.b.16. vaderen na den vleessche: hy is vanden zade
Hebr.2.b.16. Abrahams, hy is in alles synen broeders ghelijck ghewordden wtgenomen de sonde: Hy is
Matth.1.b.16. ghegenereert van Maria: also dat hy door desen middel ghewordden is onse Emanuel (dat is God met ons.)

XIX.

Wy ghelooven/dat de persoon des Soons door dese ontfanckenisse onafscheydelicken vereenicht en̄ te samen ghevoecht gheweest is metter menschelicker natuere, also datter niet en zijn twee sonen Gods, noch twee persoonen: maer twee natuerē in eenen persoon vereenicht, daer een yeghelicke natuere haer onderscheydelicke eyghenschap behoudet: De Godlicke natuere is altijdt gheblevẽn onghescha pen, sonder beghin der daghen, ende eynde des levens, ende vervult Hemel ende Aerde. De menschelicke natuere en heeft haer eyghenschappen niet verlozen: sy is een creatuere oft schepsel ghebleven, die daer heeft beghin der daghen en̄ eynde des levens: is gheeyndicht, ende behoudt de eyghenschappen eens waren lijfs: hoewel nochtans dat hy door zijn wederopstandinghe den selven onsterflicheyt ghegeven heeft: hy en heeft nochtans de waerheyt zijnder warer naturē niet verandert. Dese twee natueren zijn also te samen vereenicht, ende maken eenē persoon, dat sy oock door zijn doodt niet van malcanderen gescheyden geweest en zijn. Het ghene dat hy synen Vader beval, dat was eenen warē menschelicken gheest, die wt synē lichaem schiet: maer hierentusschen bleef de Godheyt altijt met der menscheyt vereenicht, dat als hy int graf lach, de Godheyt en liet niet in hem verborghen te syne, ghelijck sy in hem was, als hy een kleyn kint was, sonder haer door een weynich tyts te bewijsen. Siet de oorsake waerom wy hem belijden dat hy zy een ware God ende ware mēsche: een ware God om te overwinnen den doot, ende ware mensche om voor ons te moghen sterven.

Artijc. 19.
Matt. 28. c. 20.
Joan. 10. b. 13.
Ephes. 4. a. 8. b. 12.
Hebr. 1. a. 3.
Matt. 26. b. 11.
Act. 1. b. 11. ende 3. c. 21.
Luc. 24. d. 39.
Joan. 20. c. 25.
Act. 1. a. 3.
Matt. 27. f. 50.

XX.

Articulen 20.

Wy gelooven/dat na demael God volkomelick barmhertich, ende oock gantsch
Hebr. 2.b.14. rechtveerdich is, heeft hy gesondē synen Sone, aen te nemen de natuere, in welcke de onghehoorsaemheyt geschiet was, om in de selve te voldoen, en̄ te straffen de sonde, door den
Roma.8.a.3. alder wreetsten doot ende lijden zijns soons.
Roma.8.d.32 God heeft dan zijn rechtveerdicheyt bewesen aen synen sone, die met onse sonden gheladen was: ende heeft zijn goetheyt ende barmhertichheyt op ons schuldighe ende der verdoemenisse weerdich wtghestort: ende heeft voor
Rom.4.c.25. ons, door een volkomen liefde, synen Sone inden doot ghegheven: ende heeft hem, onse rechtveerdicheyt, wederom opghewecket, op dat wy door hem onsterffelickheyt ende het eewich leven hadden.

XXj.

Articulen 21.

Psal.110.a.4. Wy ghelooven / dat Jesus Christus,
Hebre.5.b.10. zy een hooge Priester in eewicheyt, met
Rom.5.a.8.9. eenen Eedt, na der ordeninghe Melchise-
Collo.2.b.14. dech, ende heeft hemselven ghestelt in on-
Hebre.2.b.17. sen name, voor synen Vader, om zijn gram-
ende 9. schap te stillen, ende heeft hemselven met
Roma.4.c.25 volle voldoeninghe gheoffert op den Al-
Joan.15.b.13. taer des cruycen, ende wtghestort zijn dier-
Act.2.c.24. baer bloet, ter reyninghe onser sonden: ghe-
Joan.3.b.16. lijck de spreucken der Propheten vervaten.
Roma.8.d.32
1.Tim.1.b.15.

Esaias schrijft, dat de straffe, waer door wy Esai.53.a.5.
vrede krijgen souden, op den Sone Gods ge-
leydt is, ende wy door syne wonden gheheylt
worden souden. Hy wert ter doot geleydt, als
een Lammeken: hy wert met den sondaers ge
rekent ende veroordeelt als een quaedtdoen-
der door Poncium Pylatum, hoewel hy hem Heb.9.b.14.
rechtueerdich voor allen wtspraeck: Hy heeft 1.Pet.2.c.24.
betaelt, dat hy niet gherooft en hadde: hy heeft Matt.15.c.28
gheleden, hy die gherechtich was, voor de on- Joan 18 d.38
gherechtighe, Ja in zijn lijf ende in zijn ziele, Psalm. 69.a.
also dat hy smaeckte de grouwelicke pijne, Exod 12.a.6
die onse sonden toequamen, hy heeft bloet ende Psal.22.b.16
water ghesweedt: hy heeft gheroepen, mijn Esai.53.a.7
God, mijn God, waerom hebdy my verlaten? Danie.9.c.26.
hy heeft dat al, op dat ons onse sonden ver- Rom.5.a.6
gheuen worden, gheleden: ende daerom, met Philip.2.a 8.
rechte segghen wy met S. Paulo, dat wy Hebr.9.b.12
anders niet en weten, dan Jesum, ende dien 1 Pe.1 b 18.19
ghecruycighet. Wy achten alle dinghen als Joan.10 a.9.
dreck, om de wtnementheyt der kennisse onses He.9 c 25.26.
Heeren Jesu Christi. Wy vinden alle troost ende 10 b 14
in syne wonden, ende en hebben niet noodich, Joan.5 b 10.
te soecken ofte te vinden, eenighe andere mid- 1.Cor.2.a.2.
delen, om ons met God te versoenen, dan dit
alleen ende eenich offer eens ghesciet, dat de
gheloouighe in eewicheydt volcomen maeckt.
Tis oock de oorsaecke, waerom hy van den Matth.1.e 21
Enghel Gods, Jesus ghenoemt wordt, (dat Actu.4.b.12.
is, Salichmaker,) om dat hy zijn volck van
hare sonden moeste salich maken. Luc.1.d.31.

XXij.

Wy ghelooven, dat door de ware
Artijc. 22. kennisse deser hoogher verborghentheydt, de
Psalm. 51.a.8. heylighe Gheest in onser herten, ontsteeckt
Eph.1 b 17.18 een ware gheloove, dat Christum vaet, met
1. Thess.1.a 6 alle syne verdiensten, ende maecktse zijn, ende
1.Cor.2.b.12 en soeckt buyten hem, niet met allen meer.
Galat.2 c 21 Want alles dat tot onser salicheydt van noo-
Jerem.23 a 6. den is, moet doch noodichlicken in Jesum
1.Cor.1.c 20 Christum niet zijn, ofte so het daer al in hem
Jerem.51 b 10 is, dat de ghene, die Jesum Christum door
1.Cor.15.a.3 het gheloove heeft, alles heeft, ende en heeft
Matt.1.c 21 gheen ghebreck meer. Te segghen, dat Chri-
Rom.8.a.1 stus niet ghenoechsaem en is, maer dat hem
ende 3.c 20. yet anders meer ghebreeckt, dat is een groote
grouwelicke lasteringhe teghen God. Want
daer soude wt volghen, dat Christus maer
eenen halven Salichmaker en ware, ende
daeromme, met rechter oorsaecke segghen
Rom.3.c.28 wy na S. Paulus, dat wy gherechtveerdi-
Galat.2.b.16 ghet worden door het gheloove alleen, ofte
Heb.7.b.19 door het gheloove, sonder de wercken. Wy
Ro.8 c 29.d 33 en verstaen niet eyghentlick te spreken, dat
Actu.13.c 26. het door het gheloove is, (dat is, om des ghe-
1.Pet.1.a.4 loofs wille,) dat wy gherechtveerdicht wor-
Ro.10. a 3.5.9 den: want datselve gheloove en is maer een
Luc.1.h.77 Instrument, daer door wy Christum onse
Tit.3.a.5 rechtveerdicheyt omhelsen. Jesus Christus
Psalm.32.a.1 dan, ende alle syne verdiensten, so veel heyli-
Rom.4.a.5 ghe wercken, als hy voor ons ghedaen heeft,
Ro.3 c 24.27 is onse rechtveerdicheydt: ende het gheloove
Philip 3.a.9 is het Instrument, dat ons met hem in de
2.Tim.1.a.9 ghemeynschap van alle synen goeden settet,
Psalm.115.a 1 na dien, datse dan onse zijn, zijn meer dan
1.Cor. 4.a.7 ghenoechsaem, om ons te absol-
Rom.4.a.2 veren, ende vrij te maken.

xxiij.

Wy ghelooven / dat onse salic- Artijc. 23.
heyt gheleghen is in de vergheuinghe van on Heb.11 a.7
se sonden, om Jesus Christus wille, ende dat Ephe.2 a 8
daer onse gherechticheydt voor God in ver- 2.Cor.5 b 19.
vaet is: ghelijck als S. Paulus ende David 1.Tim.2 a 6.
ons leeren, verklarende de salicheyt des men- 1.Joan.2 a 1
schen, dien God de gherechticheydt, sonder Gene.3 a 7
wercken toeschrijft. Deselve Apostel seyt, dat Rom.4 a 6.
wy om niet wt ghenaden, door de verlossin- actu.4 b 12
ghe, welcke is in Jesu Christo, zijn gherecht- Ephe.3 6 c 27
veerdicht. Eñ daerom houdẽ wy desen gront, d.32.
in eewicheydt vast, ende gheven Gode de Deut.27 c 26.
gantsche eere, veroodmoedighen ons, ende be- Jaco.2.b 10
kennen ons sulcks, als wy zijn, sonder yet van ons selven, noch van onse verdiensten te beroemen, stuenen wy ons, ende rusten op de ghehoorsaemheydt des ghecruysten Christi, welcke so wy in hem ghelooven, onse is. Die selve is ghenoechsaem alle ongherechtigheden te bedecken, ende ons vrijmoedicheydt te
gheven, dat wy niet en dorven, ghelijck als Gene.3 a 7
onse eerste vader, de welcke bevende, hem Psal.143 a 2.
wilde met vijgebladeren bedecken: also waert Luc.16 b 15
dat wy voor God verschijnen moesten, ende op Job.1.
onselven of op eenige andere creatuerẽ so wey- 1.Cor.4 a.4
nich, alst ooc mocht zijn, steunen wilden. Och Psalm.18 c 28.
lacen, wy souden verslonden worden. Eñ daer- Sopha.3 b 18.
om moet een yeghelick met David segghen, Heb.10.c.20
O Heere, en wilt met dynen knechten in- Psal.143.a.2.

Psal.143.a 2 tgherichte niet treden: want voor dy en sal gheen mensche, die leeft, gherechtueerdicht zijn.

XXIIIJ.

Artijc. 24. Wy gheloouen/dat dit ware ghe-
Rom.10 b 17 looue, wanneer het door het ghehoor des
Joan 5.c.26 woorts Gods, ende door de werckinghe des
Ephe.2 a.4. heylighen Gheests voort ghebracht wordt,
Joan.8 d 36 den mensche herbaert, ende maeckt hem nieu-
Tit.2.b.12. we, maeckt hem leuen in een nieu leuen, ende
maeckt hem vrij van de slauernie der sonden:
so verre is het daer van, dat dit rechtueerdich-
makende ghelooue, de menschen soude verkou-
den van eenen goeden ende heylighen leuen,
Joan.15 dat sy sonder datselue nemmermeer yet en sul-
Heb.11 a 6 len doen om de liefde Gods, dan om de liefde
1. Timot.1 a 5 van haerseluen, ende wt vreesen, verdoemt te
Gala.5 a 6 worden. Het is onmoghelick, dat dit heylich
Tit.3 a 8. ghelooue in den mensche ledich soude zijn: wy
Rom.9 d 32 en spreken niet van den ydelen ghelooue,
Tit.3 a 5. maer van het gene dat de Schrift noemt, ge-
looue dat door de liefde werckt, het welcke de
mensche brenghet hem te oeffenen, in de werc-
ken, die God door zijn woort gheboden heeft:
sulcke wercken, wanneer sy voortkomen, van
der goeder wortel des gheloofs, so zijn sy goet,
ende van God ontfanghen: hierentusschen en
komen sy niet in Rekeninge, om ons te recht-
ueerdigen. Want het is door tghelooue in Chri-
stum, dat wy gerechtueerdicht worden, en wy

zijn gherechtueerdicht, eer wy de goede wercken doen: anders en souden sy niet goedt konnen ghezijn, niet meer, dan de vrucht eens booms goet ghezijn en kan, oft de boom en zy eerst goedt. Wy doen dan goede wercken, maer niet om te verdienen, want wat souden wy verdienen? wy zijn eer Gode schuldich, voor de goede wercken, die wy doen, dan hy tonswaert, om dat hy is, die in ons werckt het willen ende volbrenghen, na synen welbehaghen, ende ghelijck ghescreuen staet: Als ghy al ghedaen hebt, dat v gheboden is, segt, wy zijn onnutte knechten: dat ghene dat wy moesten doen, hebben wy ghedaen. Wy en willen hierentusschen niet loochenen, oft God en beloondt de goede wercken, maer het ghe schiet door zijn ghenade. Ten anderen, al ist dat wy goede wercken doen, so en vesten wy daer op onse salicheyt niet. Want wy en konnen geen werck voortbrengn, ten zy door onsen vleesche besmet, ende oock der straffe weerdt: ende al konden wy eenich voortbrenghen, de ghedachtenisse van eener sonden, is ghenoechsaem, om dat voor God te verwerpen: also souden wy altijdts in twijffel zijn, ende herwaerts ende derwaerts, sonder eenige sekerheyt drijuen, ende onse arme conscientien souden altijts bekommert ende ghequelt worden, so sy niet vast en rusteden, op de verdiensten des doodts ende lijdens onses Salichmakers.

Matt.7.b17
Rom.14 c23
Heb.11a4
Genc.4a4
1.Cor.4.a7
Phil.3.b13
Esai.26.b12
Galat.3a5
1 Thess.2b13
Luc.17b10

Rom.2a6.
Apoc.2b13
2 Joan.a.8
Rom.11a5
Ephe.2a5
1 Cor.3b11
Esai.28.c.26.
Rom.10.b11
Haba.2a4
Esai.64a6.

XXV.

Artijc. 25. Wy ghelooven / dat de Ceremo-
Rom.10.a.4 nien ende Figuren der Wet in der toekoemste
Christi, opghehouden hebben, alle schaduwen
hebben een eynde genomen, also dat sulck ghe-
bruyck onder den Christenen ghewert moet
worden: hierentusschen is ons de waerheydt
ende substancie in Jesu Christo ghebleven,
Galat.3.a.4 in welcke sy haer vervullinghe hebben: noch-
Col.2.b.17 tans ghebruycken wy ghetuygheniffen wter
2.Pet.1.b.19 Wet ende Propheten ghenomen, om ons in-
en 3.a.2.b.18. den Evangelio te bevestighen, ende oock om
ons leven in alle eerbaerheyt, ter eeren Gods,
daer na te reguleren.

XXVj.

Artijc. 26. Wy ghelooven / dat wy gheenen
1.Tim.2.a.5 toeganck tot God en hebben, dan door eenen
1.Joan.2.a.1. eenighen Middelaer ende Voorsprake Jesus
Rom.8.f.26 Christus, die daer rechtveerdich is, die om de-
Deut.4.c.24. ser oorsake wille, mensche ghewoorden is, met
vereeninghe Gods ende des menschen, om
ons eenen toeganck te doen hebben, totter
Maiesteyt Gods: anders en hebben wy daer
gheenen toeganck, niet meer dan de doornen en
hebben totten vyere. Wy hadden door zijnder
stemmen alleen versoncken ghewoorden, ghe-
lijck als by Adam blijckt, die voor den Heere
Gene.3.b.10. vloot al bevende: ende by den Israeliten, aen
Exod.20.b.19 den berghe Synai, die eenen Middelaer be-
geerdē wt vreese, op dat sy alle niet en storven
om de stemme des Heeren wille. Nu desen
Middelaer, die de Vader ons tusschen hem
ende ons verordent heeft, en moet ons om zijn

hoocheydt niet verschrickt maken, om ons Jere.2.d.31
eenen anderen naer ons fantasie te doen soec= Esa 43.c.22.
ken: want daer en is niemandt in den Hemel, Ose.13.a.9.
noch inder Aerden onder de Creatueren, die Luc.18.b.19.
ons lieuer heeft, dan Jesus Christus, de welc Ephe.3.c.10.
ke, hoewel hy in Godlicker ghestalte was, 1.Joã.4 b.10.
heeft hem selven te buyten gegaen, met aen te Ephe.3.b.19.
nemen de ghestalte eens knechts om onsent Phil.2.a.7.
wille. Hy is in alles synen broederen ghelijck
ghewordē: hy die daer rijck was, is om onsent
wille arm ghewordē: so wy ons eenen ande= Joan 15 b.17.
ren voorbidder, die ons lief heeft, moesten Matth.28.
vinden, wien souden wy vinden, die ons lie= Rom.5.a.8.
uer hadde, dan hy, die zijn leuen omme onsent Heb.1 a.3.7.
wille ghelaten heeft, ia dat, doe wy noch Esai.55.a.1.2.
syne vyanden waren? ende somen eenen 3.
vinden moet, die daer gheloof ende macht Matt.11.c.28.
hebbe, wie isser, dies so veel heeft, als die Jac.5.b.17.
daer ter rechter handt Gods is gheseten, en= Psalm.115.a.1
de die alle macht heeft ouer Hemel ende Aer=
de? ende wie sal eer verhoort worden, dan de
eenighe wel gheliefde Sone Gods? Het on= Act.14.b.15.
gheloove alleen heeft dese ghewoonte inghe= Act.10 c.26.
uoert, de wijse de Heylighen te onteeren, daer= Heb.9.c.24.
mense behoorde te eeren, met doende des ghe= Joan.11.a.9.
nes, dat sy noyt ghedaen en hebben: maer heb= Act 4 b.12
bent verworpen: ghelijck alst blijckt by ha= 1.Cor 1.d.30.
ren schriften. Men en moet hier niet voort= Psalm.34.a 6
brenghen, dat wijt niet weerdich en zijn: wāt Jere.2.a.5.
hier en braechtmen niet van onse gebeden op Hebr.4..b.14
onse weerdicheyt te presenteren, maer alleen= 16.
lick op de wtnementheyt ende weerdicheyt Jere.17.a.5.7.
Jesu Christi, welcks gherechticheydt onse
is, door het gheloove: ende daeromme niet
rechte, als ons de Apostel wil dese dwase
vreese, oft eer ongheloove af nemen, seydt
ons,

Heb. 2 b 17. 18 ons, dat Jesus Christus syne broederẽ in al-
les is gelijc geworde͂, op dat hy soude zijn een
hooghe Priester, barmhertich ende ghetrou-
we, om de sonden des volcks te reynighen:
want door dat hy is versocht ghe weest, is hy
oock machtich te helpen die versocht worden:
ende daerna om ons beteren moet te gheuen,
Hebr. 4. b. 14 om tot hem te komen, seyt hy, wy hebben dan
15. 16. eenen hooghen Priester, Jesum den Sone
Gods, die in de Hemelen gheuaren is. Laet
Ephe. 2 b 18. ons aen de belijdenisse vast houden: want wy
en hebben niet eenen hooghen Priester, die
niet en kan medelijden hebben met onse swac
heden. Laet ons dan toe gaen met vrijmoe-
dicheydt, tot der ghenaden Throon, op dat wy
barmherticheyt verweruen, ende vinden ghe-
nade gheholpen te worden. Hy verandert
hier den verschrickelicken Throon der heer-
licheyt, in eene͂ Throon der genade͂, om ons tot
hem te doen komen. De selue Apostel seydt,
Hebr. 10 b 19. dat wy hebben vrijmoedicheydt in te gaen, in
Ephe. 2 b. 18. dat Heylighe, door dat bloedt Jesu: Laet ons
dan, seydt hy, toegaen in een versekert gheloo-
Hebr. 7 e 27. ue &c. De selue seydt noch: Christus heeft
een eewich Priesterdom: waer door hy volko-
melic salich maken kan, die door hem tot God
treden, ende leeft altijdt om voor haer te bid-
den. Wat behoefter meer, na dat Christus
Joan. 14 a 6. selue spreeckt: Jck ben de Wech, de Waerheyt
Psal. 44 a 6. ende het Leuen: niemandt en mach tot mynen
1 Tim. 2 a 5. Vader komen, dan door my: waertoe souden
1 Joan. 2 a 1. wy eenen anderen Voorsprake soecken, na dat
Rom. 8 d 34. hy seydt, datmen tot synen Vader niet en kan
Luc. 11 a 2. gekomen, dan door hem: na dat het Gode be-
Joan. 14 b 13 lieft heeft, ons synen Sone te geue͂, dat hy on-
Jere. 16 c 20 se Voorsprake ware, so en laet ons hem da͂ nz
Hebr. 13 b 15
verla-

verlaten, om eenen anderen te nemen. Want als God ons hem ghegheuen heeft, so wilt hy wel, dat wy sondaers waren: daerom volghende het ghebodt Christi, aenroepen wy den Hemelschen Vader, door Christum onsen eenighen Voorsprake, ghelijck als hy ons gheleert heeft, door het ghebedt des Heeren, waer door versekert zijnde, dat alles, dat wy den Vader bidden sullen in synen Name, wy verwerven sullen.

XXVIIJ.

Wy gheloouen ende belijden/datter Artijc. 27.
is een eenighe Catolische ende alghemeyne Psalm 46 a 6
Kercke, welck is een heylighe Vergaderin= Jere. 31 d 36
ghe ende versamelinghe, der warer gheloovi= Psal. 102 b 14
gher Christenen, die daer hare gantsche sa= Matt. 28 c 20 2 Sa. 7 b 16.
licheydt verwachten door Jesum Christum, Luc. 1 d 32
dewijle sy ghewasschen zijn door zijn bloedt, Psal. 89 d 37
gheheylicht ende verseghelt door den Heyli= ende 110 a 4
ghen Gheest. Dese Kercke heeft gheweest Gene. 22.
vanden aenbeghinne der wereldt, ende sal ooc Rom. 11.
zijn totten eynde: als hier door blijckt: name= 1 Reg. 19 b 18
licken, dat Christus is de eewighe Koninck: 2 Tim. 2 b 19
daer wt volcht, dat hy sonder Ondersaten Luc. 17 c 21 Matth. 11 c 25
niet en kan ghezijn. Ende dese heylighe Act. 4 d 32
Kercke wort van God beschermt ende onder= Eph. 4 a 4
houden, teghen de raserije der gantscher we= 1 Pet. 3 c 20
reldt, ende en sal nemmermeer te niete ghe= Gene. 22 b 18 Esa. 1 a 9
daen worden, hoe wel sy door eenen tijt lanck Matth. 16 b 18
seer kleyne in taensien des menschen is, ende Rom. 9 c 29
schier als wt ghedaen. Hier en tusschen heeft Joel 2 d 32
de Heere hem seuen duysendt menschen ouer Act. 2 c 21.
behouden, die hare knyen voor Baal niet ge=

buycht

buytcht en hebben. Oock dese heylighe Kercke en is niet gheleghen, ghebonden, noch aen een seker plaetse af ghepaelt, oft aen seker persoonen ghehechtet: maer sy is verspreyt ende wtgestroyt over de gantsche wijde werelt, nochtans metter herten ende met wille versamelt ende vereenicht, in eenen seluen gheest door de kracht des gheloofs.

XXVIIJ.

Artijc. 2 8.
Psalm 5.a.6.
Psal. 22. c. 23.
Hebr. 2. b. 12.
Ephe. 4. b. 12.

Wy ghelooven (na dat de heylighe Versamelinghe ende Vergaderinghe, is de versamelinghe der gheenen, die daer salich worden, en dat buyten de selue geen salicheyt en is) dat niemant, van wat state en qualiteyt hy zy, hem voor hemseluen mach afsonderen, om op synen eyghen persoon te stane: maer sy moeten haer al tot de selue begeuen ende vereenighen, ende onderhouden de eenicheyt der Kercken, met hen onder haer leere ende straffe te onderwerpen, ende buyghen den hals onder het Jock Jesu Christi, ende dienen tot stichtinghe haerder broederen, na de gauen, die haer God heeft wtghedeylt, als ghemeyne leden eens selues lijfs: dit is aller gheloouighen schuldighe plicht, na den woorde Gods, dat sy hen afscheyden vanden ghenen, die vander Kercken niet en zijn, ende hen onder dese vergaderinghe begheuen, in wat plaetse datse God ghestelt heeft, al waert schoon, dat de Overheydt ende der Princen mandamenten ende gheboden daer teghen waren, ende dat de doodt ende lijflicke straffe daer aen hinghe: also

Mat. 24. c. 28.
Esa. 49. c. 22.
Esai. 52. b. 11. 12.

Act. 4. b. 17. 19
Heb. 10. c. 25.

Apoc. 17. a. 2.

Act. 17. a. 7.
ende 18. b. 13.

Also dan, alle de ghene, die hen hier van ont-treckē, oft hen daer onder niet en begheuen, doen teghen de verordeninghe Gods.

XXIX.

Wy gheloouen, datmen moet neer-stelicken onderscheyden met goeder wysheyt by den woorde Gods, welcke de rechte ende ware Kercke zy, wt oorsaken, dat alle Secten, die hedē inder werelt zijn, haer met desen naem der Kercken bedecken. Wy en spreken hier niet vanden gheselschappe der Hypocrijten, die onder de goede inder Kercken ghemenghelt zijn, ende zijn te samen met desen tytel der Kercken bedeckt, ende hier en tusschen en zyn sy daer niet in, al ist dat sy daer in na den lijue zijn: maer wy sprekē, van te onderscheyden de ware Kercke, van allen anderen Secten, die haer seggen vander Kercken te zijn. De teeckenen om de ware Kercke te bekennen, zijn alsulcke: So de Kercke ghebruyckt de louter leere des Euangeliums, so sy gebruyct de reyne bedieninghe der Sacramenten, ghelijckse Christus verordent heeft: so de Christelicke straffe om de ghebreken te beteren int ghebruyck is: korts somen hem na het reyne woordt Gods reguleert, met verwerpen alle des ghenes, dat daer teghen is, ende houden Jesum Christum voor het eenich Hooft, daer door machmen verseckert zijn de ware Kercke te bekennen: eñ aengaende de gene, die vander Kercken zijn, kanmen bekennē aen het teecken der Christenē, dat is het

Artijc. 29.
Matth.13.
Rom.9.a.6.
2.Tim.2.b.18 19 20.
Ephe.2.c.20.
Joan.10. a.4. b.14.
Matt.28.c.20.
Gal.1.a.8.
1.Cor.11.c.20.
Coll 1.b.13.
Act.17.b.11.
Joan.18.d.37.
Ephe.1.
Joan.8.e.47.
Joan.17.c.20.
1.Joan.4.a.2.
Rom.6.a.2.

het geloove, en worden daeraen bekent, dat sy eenen eenighen Salichmaker Jesum Christum aennemen, dat sy de sonde vlieden, ende volghen de gherechticheyt: en hebben lief den waren God en haren naesten, sonder ter rechter ofte ter slincker handt wt te wijcken, sy
Gala.5.b.24 Rom.2 a 5 Colloss 1 b 12 Col.2 b 18.19 Gala.5 c 17 Psalm. 2 a 3 Apoc.2 a.9.
cruyceigen haer vleesch met synen wercke, niet nochtans, of daer en zy wel groote swaerheyt in haer, maer sy strijden daer teghen door den gheest haer leven lanc, ende nemen doorgaens haren toevlucht totten bloede, totter doodt, ende lijden ende ghehoorsaemheydt des Heeren Jesu, door welcke sy hebben verghiffenisse harer sonden, in het ghelooue des seluen. Aengaende der valscher Kercken, sy schrijft haer ende harer ordinancien meer machts ende authoriteyts toe, dan den woorde Gods: sy en wilt haer den Jocke Christi niet onderwerpen: sy en bedient de Sacramenten niet na den bevele Christi, in synen woorde: maer sy doet daer toe ende af, ghelijck alst haer believt, sy staet en grondet haer meer op de menschen, dan op Christum Jesum: sy vervolcht de ghene, die heylichlick na den woorde Gods leven, ende diese straffen van hare sonden, van hare ghiericheydt, van hare Afgoderijen: also, dat dese twee Kercken goedt zijn te bekennen, om de eene van der andere te onderschepdene.
Apoc.17 a 3 Joan..6 a 2

XXX.

Artijc. 30. Wy ghelooven, dat dese ware Kercke na der Policie ende regeringhe, die onse Heere ons door zijn woordt ghelcert heeft, most

moet geregeert worden: dats, datter zijn Die- 1 Cor.4 a 1.2.
naers ende Herders, om het woordt des E- 2 Cor.5.b.19
vangeliums te predicken, ende de Sacramen- Joan.20 c 23
ten te bedienen: datter oock Opsienders ende Actu.16.b.18
Diakenen zijn, dat sy als een raedt der Ker- 1 Cor.15.b 10
cken zijn: ende door desen middel de ware reli- Matt. 5.b.14.
gie te bewaren, ende maken dat de ware leere Luc. 10.b.16
haren loop hebbe: eñ oock dat de sondige men Gal.2 a 8
schen ghestraft, ende onder eenen breydel ghe-
houden worden, oock op dat de arme ende be-
naude gheholpen ende ghetroost worden, na
dat sy dies vã nooden hebben: ende door desen
middel sullen alle dingen wel, ende by goeder
ordeninghe gaen in der Kercken, als sulcke ge Tit.1 a 5
loovighe ende ghetrouwe persoonen verko- 1 Tim.3
ren worden, ende na den reghel, die ons S.
Paulus tot Timotheum is gheuende.

XXXj.

Wy ghelooven, dat de Dienaers, Artijc. 31.
Ouderlinghen ende Diakens, in haren dienst Actu.6 a 3
moeten door wettighe verkiesinghe verkoren 1. Tim. 3 b 12
worden, met aenroepinge des Naems Gods, Actu.1 c 23
ende overstemmen der Kercken: daer na met Actu 13 a 2
oplegghinghe der handen, in haren dienst be- 1 Cor 12 c 28
vesticht worden, ghelijck als ons sulcx Gods Rom.12 a 8
woordt leert. Ende een yeghelick moet hem 1 Tim.5 c 22
wel wachten, dat hy hem niet door onbehoor- 1 Tim.4.b 14
licke middelen in en dringhe: maer yeghelick Matth.18 c 26
moet op Gods roep wachtẽ: op dat sulcke, een 1 Cor.3 a 8
ghetuyghenisse haerder beroepinghe hebben, Rom.12.a 7.8
om versekert te zijn; dat sy daer van God toe 2 Cor.5 b 19
verkoren zijn: eñ so veel als den Dienaers des Actu.26 b 18.
woorts aengaet, in wat plaetse sy zijn, hebben Esai.61 a 1.

een gelijcke macht ende authoriteyt, deswijle
Ephe.1.c.22 Coloss.1.c.28 sy alle gader Dienaers Jesu Christi, des ee-
nighen Almachtighen Bisschops, ende des
eenighen Hoofts der Kercken zijn: eñ daerom
en heeft gheen Kercke eenige macht noch heer
schappie over de andere, om daer over te heer-
1.Thess.5.b 12 13. schen: bouen dien, een yeghelick moet de Die-
Heb.13.b.17 naers des woorts, eñ de Regeerders der Kerc
ken in sonderlinghe achte houden, om des
wercks wille, dat sy doen, ende met haer in
vrede zijn sonder murmelinghe, so verre als
gheschieden kan.

XXXij.

Artijc. 32. Wy ghelooven hierentusschen, al
1.Cor.7.f.57. ist dat den Regeerders der Kercken, nut ende
Coloss.2.a.6.7 goet is, sekere ordeninghen onder haer te ver-
ordenen, om het lichaem der Kercken te on-
derhouden, dat sy haer nochtans wel wach-
ten, dat sy niet af en wijcken van het gene, dat
Christus onse eenighe Meester, ons veror-
Matt.15.a.9 dent heeft: ende daerom verwerpen wy alle
Esai.29.b.13. menschelicke vonden, alle wetten, diemen son-
Gal.5.a.1. de willen inbrengen, om God te dienen, eñ de
Ro.16 b 17.18 conscientien daermede te binden. Wy ontfan-
ghen dan alleen dat ghene, dat daer eyghent-
lick dient om eendrachticheyt ende eenicheydt
te onderhouden, ende alle in der ghehoorsaem-
heyt Gods te houden: waer toe ons groote-
Matt.18.b.17. licks dient de Excommunicatie oft Ban, die
1.Cor.5.a.5 daer gheschiet, na den woorde Gods, met het
Timo.1.c.2 ghene, dat daer aenhanghet.

Wy

XXXiij.

Wy ghelooven / dat onse God / die Artijc. 33.
daer acht heeft op onse grouicheyt ende swac- Roma. 4.b.11
heydt, ons verordent heeft Sacramenten, om Gene. 9.b.13
zijn Beloften daermede in ons te versegelen, Gene.17.b.11
ende dat sy onderpanden zijn der goeder gon-
ste ende ghenaden Gods tot onswaert, ende
oock om onse gelooue te voeden ende te onder-
houden: welcke hy tot den woorde des Euan
geliums toegheдaen heeft, om te beter onse
wtwendighe sinnen te representeren, ende
voor te stellen, so wel het ghene, dat hy ons te
kennen gheeft door zijn woort, als het ghene,
dat hy inwendich doet in onse herten, ende
maect ons de salicheydt vast ende onghetwijf-
felt. Sy zijn dan waerteeckenē ende sienlicke Gene.17.b.11
mercken der dinghen, die inwendich ende on- Exod.12
sienlick zijn, door welcke God door de kracht Coloss.2.b.11
zijns Gheests in ons werct, ende en zijn gheen 1.Cor.5.a.7
ydele ende ledighe teeckenen, om te bedrie- Matt.28.b.19.
ghen: want sy hebben Jesum voor haer waer Matt.26.c.26
heydt, sonder welcke sy niet met allen zijn en Col.1.b.11.
souden. Bouen dien, so laten wy ons ghe- 1.Pet.3.c.20
noeghen, met den ghetale, dat ons Christus 1.Cor.10.a.2.
onse Meester verordent heeft, welcke maer Rom.10.a.9.
alleenlick twee en zijn: namelick, het Sacra-
ment des Doopsels, ende het Auontmael ons-
ses Heeren Jesu Christi.

XXXiiij.

Wy gelooven ende belijden, dat Je-
sus Christus, de welcke is het eynde des
Wets, heeft door zijn wtghestorte bloedt
een eynde ghemaeckt, van alle andere bloedt-
verghietinghe, ende heeft wech ghenomen
de Besnijdenisse, die door het bloedt ghe-
schiedde: eñ in de plaetse derselver verordent,
het Sacrament des Doopsels, door welcke
wy wterlicken in de Kercke Gods aenghe-
nomen worden, ende afghesondert van allen
anderen volcken, ende vreemde Religien, om
hem gantschelick toegheeyghent te syne: als
die daer draghen zijn teecken ende mercke:
welck ons is een ghetuyghenisse, dat hy in ee-
wicheydt, onse God zijn wil, ende een ghena-
dighe Vader. Hy heeft dan gheboden te doo-
pen alle de gene, die syne zijn, in den Name des
Matt.28.b.19. Vaders, ende des Soons, ende des heylighen
Gheests, met reynen water: ende gheeft ons
daer door te kennen, dat gelijck als het water,
op ons ghegoten, af reynicht ende afwasschet
de vuylicheydt des lijfs, ende also warachte-
lick als dit water, dat gesien wort op den lij-
ve des ghenen, die gedoopt ende besprenghet
wort, werckt oock dat selvige het bloet Chri-
sti, inwendichlick door den heylighen Gheest,
1.Cor.6.b.11 aen der zielen, besprengtse ende reynichtse vã
Tit.3.a.5. haren sonden, ende maeckt door de wederghe-
Heb 9 b.14 boorte van eenen kinde des toorns, een kindt
1. Joan. 1.a.7 Gods. Het en is door het materiael water
Apoc.1.a.5 niet, dat dit al gheschiet, maer het gheschiet
1.Pet.1.a.2. door het dierbaer badt, des bloets des Soons
1.Pet.2.c.24. Gods, welck is onse roode meer, door welcke
Tit.3..a.5. wy moeten doorgaen, om te ontkomen de Ty
1.Joan 5.b.16 rannie Pharaonis, die daer is de Duyvel: eñ
Joan.19.d.34. in te gaen in het gheestelick landt Chanaan.
Matth.3.b.11

De

De Dienaers geuen ons alleenlic het Sacra
ment, eñ dat daer sienlick is, maer onse Heere
gheeft het ghene, dat door het Sacrament be= 1 Cor. 3. a. 7
teeckent wort, te weten, de gauen ende onsien Rom. 6. a. 3.
licke ghenaden, wasschet, suyuert ende reyni= Ephe. 5. c. 26
ghet onse zielen, van alle vuylicheden eñ boos Actu. 22. b. 16.
heden, vernieuwende onse herten, eñ veruult= 1. Pet. 3. c. 21.
se met allen trooste: gheeft ons ware verse= Gala. 3. c. 27
keringhe syner vaderlicker goedicheyt, ende 1. Cori. 12. b. 13
bekleedēde ons met den nieuwē mensche, trect Matt. 28. b. 19
den ouden wt, met alle syne wercke: dat meer Ephe. 4. a. 5
is, so wie nae het eewich leuen staet, die moet Heb. 6. a. 1. 2
eēmael, (so verre het eenichsins geschiedē kā) actu. 8. b. 16.
gedoopt worden, eñ hem vernoegen laten met Actu. 2. d. 38
desen eenigen doop, sonder denseluen ymmer= e. 41.
meer te vernieuwen: want wy en mogen niet
tweemael geboren worden. Eñ desen doop is
niet alleen nut, dewyle het water op ons is,
eñ wy dien ontfangen, maer ooc alle de dagen
onses leuens: anders soudē wy altijts moeten
het hooft in den water hebben. Hier ouer ver=
worpen ende verbannen wy alle dwalinghe
der Wederdoopers, die haer met een eenighe
Doope, dien sy eenmael ontfangen hebbē, niet
genoegen laten: ende daerenbouen verdoemen
den Doop der kleyner kinderen der Geloovi=
ghen: van welcke wy houden, dat sy gedoopt Mat. 19 b. 14
ende versegheit moeten worden met het teec= 1. Cor. 7 b 14.
ken des Verbondts, gelijck als de kleyne kin Gene. 17 b. 11.
derkens in Israel besneden werden, op de= Coloss. 2. b. 11.
selue beloften, die onsen kinderen gedaen zijn.
Ende Christus en heeft niet min zijn bloedt
ghestort om de kleyne kinderkens der Ghe=
loovighen te wasschen, dan hy voor den vol=
wassen ghedaen heeft, Ende daerom moeten
sy ontfanghen het Teecken ende het Sacra=

ment van het ghene, dat Christus voor haer ghedaen heeft, ghelijck als de Heere in des Wet gheboodt, datmense deelachtich maken moeste des Sacraments des doodts ende
Levit. 12. a. 6 lijdens Christi, als sy nieus gheboren waren, met offeren voor haer een Lammeken, welck was een Sacramentelick teecken Jesu Christi. Ende dat meer is, het ghene dat de Besnijdenisse dede aen den Jodischen volcke, datselue doet oock de Doope aen onse kinderen. Dit is de oorsake, dat S. Paulus den Doope noemt, de Besnijdenisse Christi.

XXXV.

Artijc. 35.
Mat. 26. c. 26
Marc 14. b. 17
Luc. 22. b. 19
1. Cor. 11. c. 24

Wy gelooven ende belijden, dat onse Salichmaker Jesus Christus, verordent ende inghestelt heeft, het Sacrament des heylighen Avontmaels, om te voeden ende te onderhouden, die hy alreede heeft wederboren, ende in zijn huysgesin ingegriffijt, welck is zijn Kercke. Nu de ghene, die wederboren zijn, hebben in haer, tweederley leuen, het eene lijflick ende tijdtlick, dat sy met hen van der eerster gheboorte (welcken yeghelicken gemeyn is) mede hebben ghebracht, het ander is gheestelick ende Hemelsch, welck hen in de tweedde gheboorte ghegheuen wordt, welck gheschiet door het woort des Euangeliums. Dit leuen en is niemande, dan den wtuerkorenē Gods gemeyne. God heeft ons verordent tot het onderhouden des lijflicken ende Aerdischen leuens, een Aerdisch broot, welck bequaem is, om dit leuen te onderhouden, welck broot eenen yeghelicken ghemeyn is, ghelijck het leuen: maer om te onderhouden het gheestelick

Joan. 3. a. 6.
Joan. 10. b. 10
Joan. 5. c. 25.
Joan. 6. e. 48.
f. 51.

kelick ende Hemelsch leuen, dat den geloouigen toe koemt, heeft hy haer een leuende broot Joan.6.f.51
dat van den Hemel afghedaelt is, ghesonden, welck is Christus Jesus, die daer voedt en= Joan.6.g.63
de onderhoudt het gheestelick leuen der gheloouighen, wanneer hy ghenut ende ontfanghen wordt, door den gheloove in den gheest.
Tot desen Gheestelicken ende Hemelschen Matt.26.c.26
broode heeft Christus verordent een Aer- 1.Cor.11.c.24
disch, ende sienlic broodt, welck is een Sacrament zijns lijfs, ende de wijn zijns bloedts, 1.Cor.10.c.27
om ons te betuyghen, dat also warachtelick als wy nemen, ende houden in onse handen, dat broot ende den wijn, ende eten ende drincken met onsen monde, ende onderhoudt onse leuen: also warachtelick ontfanghen wy door Ephe.3.d.17
het geloove, het ware lijf ende dat ware bloet Christi onses eenighen Salichmakers in on= Joan.6.d.35
se zielen, tot onsen gheestelicken leuen. Je= 1.Cor.10 b.16
sus Christus en heeft ons syne Sacramen- Actu.3.c.21.
ten niet te vergheefs aengheboden. Daerom Matt.26.b.18
wordt hy in ons, al het ghene, dat hy ons door Mar.16.b.14.
syne heylighe teeckenen aenbiedt ende repre- 1.Co.10.a.3.4.
senteert, hoe wel dat de wijse onse verstandt te bouen gaet, ende ons onbegrijpelick is: hier en tusschen, so en konnen wy niet feylen, so wy segghen, dat het door het gheloove gheschiet. So segghen wy dan, dat het ghene dat ghenut wordt, is het eyghen ende natuerlick lijf Christi, ende zijn eyghen bloedt: maer de wijse, waer door wy nutten, en is niet de monde, maer de gheest door het gheloove: ende also blijft Jesus Christus alle tijdt ter rechter handt Gods zijns Vaders in de Hemelen, ende en laet daeromme niet ons zijnder, door het geloove deelachtich te maken.

Dese maeltijdt is een gheestelicke tafele, in welcke ons Christus hemseluen met alle sijne goeden deelachtich maeckt, ende doet ons daer in ghenieten der verdiensten zijns doots
Rom.8.c.22 ende lijdens, voedet, versterckt ende vertroo
2.Cor 6.b.15 stet onse arme troosteloose zielen, door het eten
1.Cor.2.b.14. zijns vleeschs, ende maecktse droncken door
Actu.2.e.42 den dranck zijns bloets: daerenbouē, al ist dat
Actu.20.a.7 de Sacramenten met de beteeckende dinghen vereenicht worden, sy en worden nochtans van een yeghelick niet met dese twee dingen ontfanghen. De boose ontfangt wel het Sa-
1.Cor.11.c.29 crament tot zijnder verdoemenisse, maer hy en ontfangt de waerheyt des Sacraments niet: ghelijck als Judas ende Symon Magus, ontfinghen beyde het Sacrament, maer niet Christum die daer door beteeckēt wort. Ten laetsten ontfanghen wy dit Sacrament in de versamelinghe des volcks Gods, met ootmoedicheyt ende eerweerdicheyt, ende houden onder ons een heylighe ghedachtenisse des doots Christi onses Salichmakers met dancksegghinghen, wy doen daer belijdenisse ons gheloofs ende des Christelicken Religions, ende niemāt en koemt daer, hy en hebbe hemseluen wel beproeft, op dat hy door het eten deses broots, ende drincken deses bekers,
1.Cor.11.c.28. niet en ete ende drincke zijn verdoemenisse. Kortelick, wy worden door het ghebruyck deses heylighen Sacraments beweghen ende ontsteken tot eener vyerigher liefde tot God ende onse naesten. Wy verworpen alle onreyne vermenghinghe ende verdoemelicke vonden, die de menschen in de Sacramenten gheuonden ende ghemenghet hebben, als verontheylighingen ende prophanacie derseluer,

ende segghen, datmen hem moet ghenoeghen laten metter ordeninghe die Christus ende zijn Apostelen hier inne gheleert hebben, ende daer van te spreken, ghelijck sy daer van ghesproken hebben.

XXXVj.

Wy gheloouen voortaen/ dat onse goedige God, om de verdoruenheyt des menschelicken geslachtes, heeft verordent Koninghen, Princen, Vorstē, ende Ouerheden, daer mede hy wil dat de werelt gheregeert worde door hare Wetten ende Politische ordinancien, op dat de wulpscheyt der menschen bedwonghen worde, ende dat alle dinghen by goeder ordeninghe onder de menschen aengericht werden. Hierom heeft hy het sweert in de hant der Ouerheyt ghestelt om de boose te straffen, ende de goede ende eerbare lieden te beschermen ende te behouden. Eñ hare ampt ende officie, en is niet alleenlick te bedwingen ende te waken ouer de Burgerlicke regeringhe ende policie, maer oock ouer de Kerckelicke saken, om te weeren ende te niet te doen alle Afgoderije ende valsche Godsdiensten, om te gronde te worpen het Rijcke des Antechrists, ende om te vorderen het Koninckrijcke Jesu Christi, het woort des Euangeliums oueral te doen predikē, op dat God van een yeghelick gheeert ende ghedient worde, ghelijck als hy dat door zijn woort eyscht ende vordert. Bouen dien, een yeghelick van wat state, qualiteyt, of condicien, dat hy zy, moet der Ouerheyt onderdanich zijn: ende dier betalen,

Artijc. 36.
Exod.18.c 20.
Roma.13 a.1.
Prouer. 8 b 15
Jerem.22 a 3.
Psalm.82.
Deute.1. b 16.
ende 17 b 16.
ende 16 b 19.
2.Cor.10.a.6.
Psalm.101.
Jere.21. b.12.
Judic.21 c 25.
Jerem.22 a 3.
Da.2 c 21.22.
Esaie.49 c 23
2.Reg.29.
1 Reg.15. b 12
Roma.13.a.1.
Luce 22.
1 Pet.2 b 17.
Tit.3 a.
Mat.17.c.27.

Act.4. b 17.18 19.
Act.5.ende 2.
Osee 5.b.11.
Iere.27.a.5.
2.Pet. 2 b 10.
Jude 1 b 10.

talen, tollen ẽ schattinghen, die selue in eeren ende weerdicheyt houden, ẽ hen gehoorsaem zijn in allen dinghen, die den woorde Gods niet teghen en zijn, ende bidden voor haer in haren ghebeden, op dat de Heere haer wille beschicken in al hare weghen, ende dat wy in goeden vrede ende gherustheyt moghen onder haer leuen. Ende hier ouer verworpen ende verbannen wy alle de ghene die de Ouerheden ende Magistraten soecken te verworpen, ende de gherechticheyt om te keeren, met de goeden gemeyn te maken, ende te verwerren de eerbaerheydt die God onder de menschen verordent heeft.

1 Timo.2 a 2.

XXXVij.

Articu. 37.
Matth.13 c 23.
Matth.25 b 13
1.Tess.5.a.1.2
Matt.24.d 36
Apocal.6 b 11.
Act.1 b 11.
2.Pet 3 a 9
Apoca.21 b 11.
Matth.25 d 31
Mat 24 d 30.
Jude b 15.
2.Pet.4 a 5.
2.Tim 4 a 1.
1.Tess.4.b 16.
Matt 11 c 22.
Marc.12 b.18.
Matt.23 d 33.

Ten laetsten / gelooven wy / na den woorde Gods, dat als den verordenden tijt des Heeren sal ghekomen zijn, die allen creatueren onbekent is, ende dat het ghetal der wtuerkorenen sal veruult zijn, dat onse Heere Iesus Christus komen sal vanden Hemel, lijflicken ende sienlicken, ghelijck hy opghevaren is, met grooter heerlickheyt ende Maiesteyt, om hem te verclaren een Richter der leuender, ende der dooden: ende sal dese oude werelt int vyer ende vlamme stellen, om de selue te verteerene. Dan sullen voor desen grooten dach, persoonlicken verschijnen, alle creatueren, so wel mans, vrouwen ende kinderen, welcke gheweest zijn vanden aenbeghinne der werelt, tot den eynde toe, daer sy toe ghedaecht sullen worden, door de stemme ende het schrickelick gheschrey der Engelen,

Archangelen ende Overengelen, ende door
het gheluyt der Godlicker trompetten. Want
alle die te voren ghestoruen sullen zijn, sullen
wederom opstaen vander Aerden, ende de
gheest sal wederom met zijn eyghen lichaem
daer hy in gheleeft heeft tsamen genoecht en= 1. Cor. 15. f. 51.
de vereenicht worden. Ende aengaende den
ghenen die daer noch leuen sullen, en sullen
dan niet steruen ghelijck als de andere, maer
sullen in eenen ooghenblick verandert wor=
den van verderflick in onuerderflickheydt.
Dan sullen de boecken open ghedaen wor=
den (dat zijn de conscientien) ende de doode
sullen gheoordeelt worden na het ghene dat Joan. 5. e. 29.
sy in dese werelt ghedaen hebben, het zy goet Roma. 2. a. 5.
of quaet; ja de menschen sullen rekeninghe Hebr. 6. a. 2.
geuen van allen ijdelen woorden die sy ghe= Hebre. 9. f. 27
sproken sullen hebben, de welcke de werelt Mat. 12. d. 36.
maer voor spel ende tijtkortinghe en acht: de 2. Thess. 1. a 5.
verborghentheden ende hypocrysien der men 1. Joã. 4. b. 17.
schen sullen dan opentlick voor een yeghelick Apoc. 14. a. 7.
ontdeckt worden. Ende daerom is met rechte 2. Cor 5. b. 10.
dit ouerdencken deses oordeels den ongerech= Apoca. 1 a. 8.
tighen ende boosen, gantsch grouwelick ende Apoc. 22. b. 12.
verschrickelick: ende seer begeerlick, ende van Dan. 7.
grooten trooste den goeden ende verkorenen, Sapien. 5.
om dat dan haer gantsche verlossinge sal ver= Matt. 25. c. 41
vult worden: ende sullen daer ontfanghen de
vruchten haers arbeyts eñ moeyelicheyts die
sy gheleden hebben, hare onnooselheyt sal dan
van eenen yeghelicken bekent worden, ende
sullen sien de grouwelicke wrake die God
doen sal ouer de boose, diese met tyrannie
onderdruckt, benaut ende gheplaecht hebben
in dese wereldt: welcke ouerwonnen sul=
len worden door het ghetuyghenisse haerder
eyge=

eygener conscienciën, ende sullen alsoo onsterflick worden, dat sy eewelick gheppijniget sullen worden in het eewighe vyer, dat daer bereydt is den Duyuelen ende synen Engelen.
2.Pet.2.a.9. Ende ter contrarien, sullen de gheloouighe ende verkorene, met heerlicheyt ende eere gekroont worden: de Sone Gods, sal hare na-
Matth.10.c.23 men voor God synen Vader en synen heylige verkoren Enghelen belijden, alle tranen sul-
Esa.25.a.8. len afghewisschet worden van haren ooghen:
hare sake, die als nu voor de Richters ende
Apoc.21.a.4. Ouerheden, als ketterije ende boos, verdoemt
Esa.66.a.5. wordt, sal bekent worden, dat het zy de sake
Luc.14.b.14. des Soons Gods. Ende tot vergheldinghe sal haer de Heere doen besitten een heerlicheyt
1.Cor.2.a.9. alsulcke, als noyt gheen herte des menschen en heeft konnen bedencke. Hierom verwachten wy desen groote dach der vergeldinge, met een groot verlangen om volkomelick te ghenieten der beloften Christi ons Heeren.

FINIS.

Vermaninghe ende vertooch tot den Ouerheden, vanden Nederlanden, namelick, Vlaenderen, Brabandt, Hollandt, Zeelandt, Henegouwe, Artoys, Casteleynschap van Ryssele, ende andere omligghende Landtschappen.

NA dat vvy verwonnen zijn/van so veel verdruckinghen/ hebben wy onse toeulucht ghenomen tot der goedertierenheyt vanden Koninck onsen Ouersten Prince ende Heere/ ende hebben hem ootmoedelic inden Name Gods ghebeden/ niet van onser sake/ naer het ouerbrenghen der aenklaghen onser teghenpartije te willen oordeelen/ maer na de belijdinghe des gheloofs by ons/ zijnder Maiesteyt aenghebodeN: wy en hebben niet willen nalaten/insghelijcx aen v/ O vrome Ouerheden ende grootdadighe heeren te doene/ midts dien dat ghelijck als wy met der herten ende monde belijdē/den

Koninck

Coninck van God verordent te zijne/
a 1. Sam. 8. a. 9 ouer zijn volck/ a wy oock v bekennen/
1. Tim. 2. a. 2 voor zijn Stadthouders ende Ghecom=
Act. 23. a. 5. mitteerde ouer syne Landtschappen/en=
de door desen middel/ machtich ghe=
maeckt/in uwe Heerschappijen/ Ampt=
ten/ ende Diensten/niet alleenlick van=
den Coninck/ maer vanden leuenden
b Exod. 22. c. God; b vã wiens rechtueerdicheyt ghy
28. Dienaers gheroepen zijt/ tot wrake
Deut. 16. b. 18 ende vreese der boosen/ steunsel ende
Exod. 23. vertroostinghe der goeden. Het welc=
Rom. 13. ke ons te vrijmoedigher maeckt/ onse
aenklaghe ende vertooch te presente=
ren/hopende/ dat ghelijck v staten van
God zijn verordent/ dat hy v behulpe=
lick ende bystandich wesen sal/ in het
oordeel van so vele arme onnoosele/ de
welcke tot nu toe eer hebben veroor=
deelt gheweest/ dan ondervraecht van
haren ghelooue ende redene/ofte grondt
des seluen/ eer verbrandt dan in hare
onnooselheyt ende gherechticheydt ver=
hoort. Het welcke wy nochtans wel
bekennen/ van v niet ghekomen te zij=
ne/maer vanden twee gheslachten van
menschen onse vyanden/door verschey=
den Ja contrarie ghesindtheden ghe=
dreuen: maer alle hier nae staende/ door
onghe=

onghefchicktheydt uwe fententien ende oordeelen te ouerweldighen / omme die tot haerder wreedtheydt te ghebruycken. Want al is het / dat een ontellick ghetal van menschen het Euangelium veruolghet / [c] also / dat Jesus Christus de syne noemt een kleyn hoopken / ende de Propheet seydt door verwonderinghe: [d] Wie is het / die onse woorden ghelooft heeft? nochtans zynder voornemelick twee soorten / die op ons loopen / als op eenighe rasende beesten / ende die haer bekrachtighen / v door alle middelen te verureemden / ende te transformeren ofte veranderen / van uwe natuerlicke goedertierenheydt ende goetheyt in haerlieder bloedighe ende rasende wreedtheydt. De eene voor alle redene / en hebben maer eenen verstandeloosen yuer ende liefde / van eenighe (sonder te weten hoedanighe) Religie / rustende alleenlick op een alghemeyn ende verouderde dwalinghe. De andere veruolghen ons / niet om dat wyse in haer deuocie verstooren: want daer gheene in haer en is: maer om dat het Euangelium (naer het welcke wy ons begheeren te reformeren) contra-

c Luc. 12. b. 32.

d Esa. 53. a. 1. Rom. 10. b. 16

contrarie is haerder Godloosheyt / gierichheyt / eergierichheyt / hoererije / dootslaghen / / dronckerijen / ende ander booshe den / in welck sy wroeten ende wentelen / als beesten. Aengaende de eerste / weten wy / dat sy zijn vanden genẽ / daer Jesus Christus af spreect / dat sy meynẽ God eenen dienst daer aen te doene / met ons te leueren inden doot / onschuldich wesende / so het schijnt voor des menschen oogen / maer voorwaer schuldich voor God; midts dien dat de Religie / diese met alsulcke wreedtheydt voorstaen / niet ghegrondet en is / op het woordt Gods / maer op haer fantasie ende opinie van haren Vooruaders. Nu / wy zijn versekert / dat het[f] eenighe woordt Gods / is eenen volkomen Reghel der gherechtichheyt ende wijsheyt / in het welcke God wtghedeylt heeft alle middelen onser salicheydt ende heylichmakinghe / (oft eer eenighen / [g] welc is Jesus Christus) also / dat / so wie buyten het selue gaet / het van noode is / dat hy in groue duysternissen dwale / [h] latende dit Hemelsch woordt / welck ghenoemt wordt / den rechten wech onser [i] voetstappen / ende het [k] licht onser zielen, Ende so het Euangelium genaemt woordt

e Joan. 16. a. 2.
f Joã. 15. b. 15. Hebr. 1. a. 1. Deut. 4. a. 1. ende 12. c. 28. Esa. 66.
g Rõ. 3. c. 24. Gal. 3. b. 13.
h Joan. 2. a. 4. 9. Joan. 8. b. 12.
i Psal. 5. a. 9.
k Sap. 18. a. 4

wordt den [l] hoorn der salicheydt / den [l] Luc. 1. g. 69
dienst oft bedieninghe des leuens / de
[m] kracht [n] Gods / den Scepter des Co- [m] 2. Cor. 3.
ninckx Iesu Christi / den Gheest zijnder [n] Rõ. 1. b. 16.
lippen / daer hy oock den Antechrist me
de verderuen moet / [o] een ijseren roede / [o] 2. Thess. 2. a. 8.
daermede hy brijselen sal / alle onghe-
hoorsaemheyt ende afuallinghe teghen [p] Apoc. 2. b. 16.
hem / [p] den dach / [q] het licht / [r] een vrede /
[s] een yverich sweerdt / fonteyne der wijs- ende 19. b. 15.
heydt / ende soeten reuck / &c. O men- [q] Rom. 13. b. 12.
sche wie dat ghy zijt / derft ghy wel rech [r] Esa. 9. a. 2.
ten als schuldich / dẽ genen die hem ver- [s] Luc. 2. b. 14.
troost ende steunt op het selue ? derft
ghy wel als een Ketter achten / eñ weer-
dich der doodt ende veruloeckinge oor-
deelen / de ghene die hem gheuoelt ende
siet vrij ghemaeckt te zijne / van de ver-
doemenisse der Wet door Iesum Chri-
stum / die voor hem een vloeck ghewor-
den is / ende rantsoen ofte soengheldt
voor syne schuldt ? met welcke hy nu
beuesticht syne gheloouighe ziele / om
deser heyligher vrijheyt / door Christum Gal. 3.
verworuen / te ghenieten / te lauen met
dit heylighe water / daer hy wt ghena-
den toe gheroepen is : eñ hy vernoecht
hem / ende is daer mede te vreden / ende
en wilt wt dese water backen / grach-

Jere.2. ten/ende stinckende puttē niet putten/
de welcke ghy v hebt ghegrauen / dat
zijn v vonden / die ghy contrarie den
woorde Gods hebt gheuonden / moet
ghy v also daer teghen opstellen? De
Eewighe ende Almachtighe God/
heeft van den Hemel ghesproken / dat
Jesus Christus is synen gheliefden
Mat.17.a.5. Sone / in welcken hy zijn welbeha-
ghen heeft. Ghy die maer een mensche
en zijt / dat is / alle swackheydt ende
verderuinghe / sult ghy segghen / dat
Matth.15. het welbehaghen Gods / in Christum
niet en is / maer in uwe vonden? So
ghy in het middel der vlammen ende
benautheden des doodts / den gheloo-
uighen Martelaer niet en kont ont-
trecken het betrouwen / dat hy heeft
in Jesum Christum ghestelt / en sult
Act.9. ghy niet belijden/dat ghy Jesum Chri-
stum van nieus veruolghet ende cruy-
Gal.1. cighet / als ghy v herte ende handen
baeydt in het bloedt van dien / die
door een leuendich ghelooue / arbeydt
hem in synen beelde te veranderen/
ende hem aen te doen/ door den gheest
der wedergeboorten? Wy bidden v in
den Name Gods/dat ghy wilt een weyn-
nich ophouden ende onderlaten desen
uwen

uwen verstandeloosen wreeden ijuer/ ende dencken so de Apostel S. Paulus niet teghenstaende synen ijuer / om de Wet Gods te beschermen/ende voor de selue te strijden / wordt gheheeten een veruolgher Christi: dat ghy die gheen wreedheyt na en laet/om te beschermen de ordeningen/die de menschē gesmeedt hebben / oft om tot grooten state te komen / oft om haren buydel te vullene/ oft door eenige menschelicke wijsheyt/ contrarie eñ vyant der wijsheyt Gods/ niet onschuldich wesen en sult/om uwe goede meyninghe / oft ijuer/ midts dat uwe wijsheydt / uwen ijuer/ v Religie/ uwe goede meeninghe/also ghyse noẽt/ behoorde te rusten / ende te steunen op het woordt Gods / buyten het welcke al het ghene dat wy vanden onsen smeden/maer ijdelheyt en is/noch hem niet en moghen behagen/ dan door het ghene / dat hy ons in de heylighe Schrift verklaert heeft/hem te behagen. Ende ghy / O vrome ende groot geachte heeren/ hoe langhe sult ghy in sulcke lijdtsaemheyt hoorē/die daer seggē/het licht duysternisse te wesen/ende duysternisse het licht? hoe lange sult ghy den onnooselen sondaer te hooren versteken/ ende

Act.8. Phil.3. Gal.2. Esai.5.

v niet teghen het gheweldt / van zijn teghenpartie stellen / die hem te ghelijcke beschuldighen ende veroordeelen / ende v maer en makẽ Executeurs ende Gedieners vanden Censuren / achtingen ende meyninghen der Monicken / Papen / Beneficianten / Scolastiken eñ Doctoors / diẽ het voornemste onderschept aengaet in de selue sake / ende der dwalinghen daer questie om is. Salt in eewicheydt zijn / dat sy v sullen achten voor wereltlicke ende onghewijdde oft onheylighe lieden / so dat ghy niet en sult moghen vander Schriftueren spreken / noch oordeelen vander leeringe eñ saken der Religien? Als de Heere Josue
Iosu.1.a7. stelde tot eenẽ Leydesman eñ Regeerder
Deut.17. ouer zijn volck / so ghebiedt hy hem / dat den Wetboeck niet en wijcke / noch van zijn ooghen / noch van synen handen. Sullen dese v het selue met gheweldt ontnemen / om de kennisse wech te nemen / van hare lasteringhen teghen God? Ende so dese dry Keysers / Gratianus / Valentinianus / ende Theodosius / segghen te zijne een misdaedt van Kerckroouie / dat sy versuymen ofte niet en weten de Wet Gods / de gheene / diese yeghelicken behoorden verstande:

standelicken te lesen / te verkondighen / ende wt te roepen / suilen sy v dat ontnemen / om v met dese misdaedt te bemetten / oft so sy v dat toe laten / sullen sy v het ghebruyck weeren / welck is door de selue / van de leeringhen / dwalinghen ende Godloosheden te oordeelen ∴ Also behoortmen eermen onse persoonen so wreedelick ouervalle / te bewijsen / hoe dat wy Ketters zijn / dwalēde in het gelooue / eñ ons te verwinnē door Textē des Bijbels / oft des Euangeliums / sonder voor alle redenē ons teghen te setten de vyeren / de tonghen wt te snijden / ende de monden met haken toe te sluyten / der ghener / die niet en begheeren / dan te bewijsen / dat hare leeringhe ghegrondet is / op den vasten steen / welcke is Christus. Het meestedeel der oude Leeraers / hebben gheacht / dat de Ouerheyt niet gheoorloooft en is / de conscienciеn aen te roeren / om die te verweldighen ende te bedwinghen te gheloouen / midts dien / dat het materiael sweert haer in de handen gegeuen is / om de roouers / dieuen / doodtslaghers / eñ andere / die dese menschelicke regeringhe beroeren / te straffen. Maer aengaende der Religie / en-

Exod.23.8.
Leuit.19.
Deut.17.
Ioan. 7.
Act.23.tot 25

de het ghene / dat totter zielen behoort/
het eenich Gheestelick sweerdt des
woordts Gods / moet ende mach hier
in neerstelick remedieren / scheydende
den yuer ende Religie / die yemandt be-
schermt van de oproericheydt ende ver-
stooringhe der regeringhe. Maer wy
zijn in dese sake te vreden / niet te vol-
ghen noch te ghelooven dese goede Lee-
Act.25.c. raers. Wy belijden / dat de Overheyt
moet de kennisse hebben der ketterien/
de welcke wy toestaen te zijne verstoo-
ringhen onder het ghemeyn volck / so
verre dat onder dit decksel de onnooosel-
heydt niet verdruckt en worde/door het
eenich aenbrenghen / van synen vyan-
den/ sonder ghehoort ende verstaen te
worden / maer dat de Overheydt denc-
ke op het ghene / dat de wijse man seyt.
Prouerb.17. v.15. Wie dẽ Godloosen recht seyt te wesen/
ende den gherechten verdoemt/ die zijn
beyde den Heere eenen grouwel. Waer
by het van noode is/ dat de Richter van
hemselven bekenne ende verseckert zy/
van de ongherechticheydt ende kette-
rije/ door den woorde Gods overwon-
nen / eer hy syne handt wt steke / om
den beschuldichden te overvallẽ. Maer
tot nu toe is daer een verkeerde opi-

nie

nie ofte meyninge onder de menschen gheweest/dat wy Gode bidden dat die nemmermeer onder v en zy/namelick/ datmen ghedacht heeft/ dat de heylicheyt / gherechticheyt ende waerheydt ghehecht ende ghebonden was aen de Kappen ende verworpen kleederen der Monicken / in het verciersel ende wtwendighe pomperije der Papen ende Prochianen. Ende de menschen zijn ghemeynlick so onredelick/verschrickt om te verwonderen/dese wtwendighe hypocrysie/dat voor alle besluyt des leuens of des doots des rechtueerdigen/ men niet aen en neemt / dan het aenbrenghen deser Kappaerts ende vermomde/die niet meer neersticheyts en doen om haer te reformeren/ dan de Duyuel en doet om teghen hemseluen te strijden. Maer laet ons aenmercken inden Name Gods wat sy zijn / ende willen nauolgers gheacht worden der ghener die de Propheten ende ten laetsten den sone Gods ghedoodt hebben. Sy zijn/ segghe ick/nauolgers vanden Scriben eñ Phariseē/die onder dē tijtel der Kercken eñ groote heylicheyt des Tēpels Gods haer betrouwende eñ rustende / bestondē den warē Godsdienst

te verualschen: ende hierom de Pro-
pheten stelden haer hier tegen op/haer
ontnemende dit ijdel vetrouwen / ver-
ghelijcken hare Synagogen eñ verga-
deringen by Sodoma/ Gomorra ende
Babylonien. Oock so en is de Gheest
Gods aen de menschen niet ghebon-
den / maer so lange als sy in zijn woort
blijuē/is hy met haer: so sy hem verach-
ten/ so steken sy haer in den gheest der
dwalinghe ende confusie/ende de God
deser werelt verblint haer verstant / op
2.Cor.4 a 4. dat haer het licht des Euāgeliums niet
en verlichte. Het welcke blijckt ouer
langhe tijden de Dienaren der Kercken
geschiet te wesen (die daer seggen) in so
veel dat sy voor alle bescherminge haer
der dwalinghe / anders niet voort en
brenghen/dan de ghewoonte/ende het
oudt ghebruyck / selue hare Canones
niet aenmerckende/die tot een voordoor
deel der waerheyt verbieden / voort te
brenghen de ghewoonte / aenghesien
dat ghewoonte sonder waerheyt/maer
een oude eñ verouwerde dwalinghe en
is / eñ dat Jesus Christus geseyt heeft:
Joan.14 a 6. Ick ben de Wech/de Waerheyt / ende
het Leuen: niet/ick ben de ghewoonte/
daer in de menschen hare ondancbaer-
heyt

heydt bewijsen / so sy in de plaetse van te omhelsen het ghene dat de Gheest Gods openbaert/dat verworpen / niet anders voortbrenghende/ van dat sy in een lanck ende verouwert ghebruyck haerder boosheyt zijn / ende niet siende dat de Ioden/Turckē/ende Heydenen/ niet leuendich van ons en souden konnen wederstaen worden / soomen voor een steunsel der Religien voortbrengt/ of de goede ghewoonte/ of goede meyninge / het welcke beyde so wel in haer als in ons te vinden is.

Aengaende de gene die sonder eenighen yuer der Religien ons so vyandt zijn / van de selue spreeckt de Schrift/ segghende / van welcke den buyck haren God is. Item/de boose heeft in zijn herte ghesprokē/ daer en is gheen God: want al ist dat sy deelachtich wordē in de superstitien der Roomscher Kerckē/ haer herte is vol alder Godloosheyt/ spot met allen/ende en helpen of vorderen in de Tempelen niet/ dan om de opinien der menschen te dienen / ende ghelijck sy segghen/om voor gheen Lutheriaens ghehouden te worden: ende dooor desen middel/vrijheyt aen te nemen / om in alle boosheyt te wroeten/

niet beminnende des Paus leeringhe/ dan om haer door een wtwendighe hypocrysie ende geueynstheyt quijtende/ met somtijts ter Misse te gaen/ te oorbiechten/ &c. dat sy toelaet te leuen in sulcke ongheschicktheyt alsmen wil. Ter contrarien/ het Euangeliũ is haer eenen reuck des doots/ als ten naesten de herten der menschen ondersoeckende/ haer gheueynstheyt ontdeckende/ ende hier om lasteren sy ons als voor oproerighe/ende verstoorders der ghemeyne weluaert te wesen/ noemende de ghemeyne ruste/ haer eygen beghevinghe tot alle sonden/ tot al welcke sy niet en moghen lijden opghewect te worden. Och/oft God beliefde dat wy so veel exempelen van dit geslachte der menschen in dese Neder landen niet en hadden. Het is waer dat sy niet alle in Godloosheyt gelijck en zijn: want sommighe/ende selue/ de Moniken/ Scolastikẽ/ende Doctoors/ hebben de ghenade veracht/die de Heere haer gedaen hadde/ om te bekennen de reynicheyt des Euangeliums/ ende die te onderscheyden van de dwalinghen ende ontheylighinge des heyligẽ dienst Gods. Waer door dese verachtinge wrekẽde/

(mits dien / dat sy hem niet aengebedē / noch verkondicht en hebben / gelijck hy hem haer gheopenbaert hadde / door zijn gherechtich oordeel) heeft haer in eenen verkeerden sin ouergheuen / also dat sy met lossen toome / tot aller boosheden toeloopen / ende wy en hebben gheen meerder vyanden / dan die / want sy voor allen dingen vreesende / dat haer gheloof of authoriteyt vermindert worde / ende dat sy gheacht worden / dat sy langhe tijden / de menschen in dwalinghe hebben ghehouden / so en konnen sy nieuwers door tot een belijdinghe haerder onwetenheydt ofte boosheydt ghebracht worden. Maer / Och lacen / alsulcke bekentenisse haerder misdaedt / waer wel so prijselick / als de hardtneckichevt / van de ooghen te sluyten / voor den lichte / grouwelick is voor God: Ja selfs / dat in desen deele / gheen ander sonde / dan teghen den heyligen Gheest gheuonden en wordt / de welcke door den mondt Jesu Christi / onuergheeffelick verklaert wordt / welck is / te veruolghen teghen zijn eyghen kennisse ende conscientie / de ghene / die in alle eenuoudicheydt / belijdinghe des Euangeliums doen.

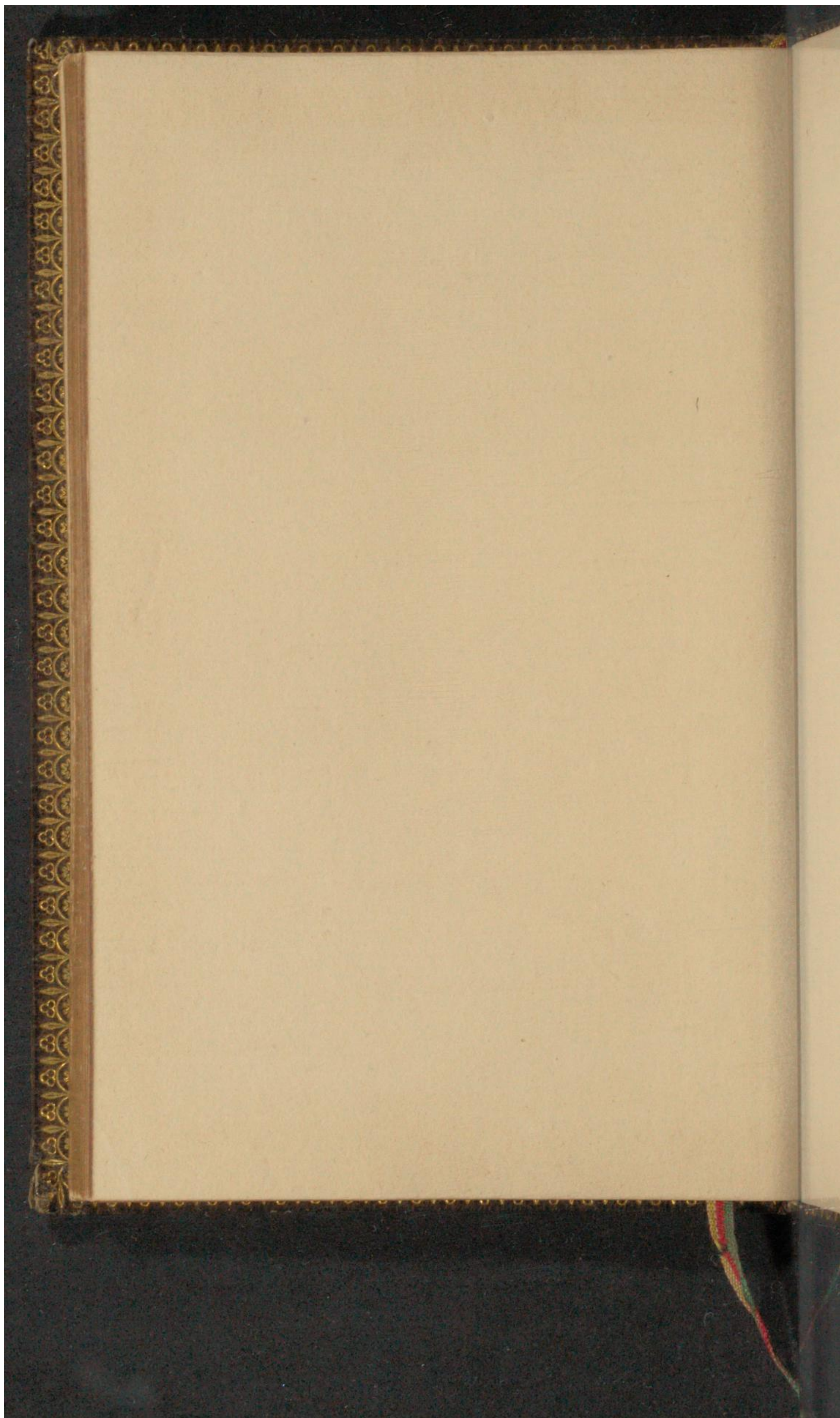
De andere en zijn ſulcks niet / noch ſo grouwelicke verachters Gods/ maer alleenlick zijn ſo behangen met begeerten des vleeſchs ende des werelts/ euen al ofter gheen ander toekomende leuen dan dit teghenwoordich en ware / noch en gheuoelen niets / dat Chriſtelicken is: dit is het ſimpel volck/ het welcke hē ſo ſeer eñ onbeſchaemdelick tot dronckenſchap begheeft / datmen ſelden bouen het wtwēdich ſchijnſel des aenſichtes nauwelicx eenich onderſcheydt tuſſchen haer ende den beeſtē ſien en kan/ ſo ghewel delic van drincken veruoert/ vallen ſy deen op den anderen/ ende ontleden ende verſcheuren haer: of achten ſy hierentuſſchen (O eerbare Heeren) haer deſe dertelheden vrij te weſen / om haer te quijten/ mits ter Miſſe te gaen/ niemandt ſiende gheſtraft / dan de ghene/ die daer niet en gaen/ wat goet teecken/ dat ſy daer beneuen hebben. Ende alſo iſt een ſententie/ ſeer wel van Plato beſchreuen/ dat alſulcke/ de Burgers in eender Ghemeynten / als de Ouerheden weſen ſullen: ende de booſheydt waſt/ daer de ſtraffe van weynigen/ niet en is de vreeſe van velen. Waer door v ſweerdt / niet dan om in ons bloedt te

weyrcken wtstreckende/ bidde ick v oot-medelick/ siet toe/ dat ghy voor Gode/ niet schuldich ghehouden en wort/ van so veel hoererijen / lasteringhen / ende doodtslaghen / die onder het volck ghe-schieden: ende vergheliickt onse manie-re ende leuen met onse vyanden: want door dieselue kentmen den mensche/ ghelijck den boom by de vruchten. Wy dancken God / dat onse vyanden selue ghedwonghen worden / eenighe ghe-tuyghenisse onser manierlicheydt / vro-micheydt ende lijdtsaemheyt te gheuen: also dat haer ghemeyn segghen is / hy en sweert niet/hy is een Lutheriaen: hy en hoereert niet / noch en drinckt niet droncken/hy is van der nieuwer Secte. Ende niet teghenstaende dese tuyghe-nissen der eerbaerheydt/en wordt noch-tans gheen maniere van straffinge ver-gheten/om ons te pijnighen. Beghint dan/O onse Heeren/ beghint onse saec-ke in handen te nemen / ende te onder-soecken van onser onnooselheydt / die door het bedroch / lasteringhen / ende het ghewelt van onser teghenpartije/ heeft onderdruckt gheweest / op dat de Heere / die het leuen syner Dienaren/ dierbaer ende weerdt heeft / zijn gram-

schap

schap ouer v niet wt en strecke. En veracht het weenen / ende versuchten so veelder onnooselē niet / op dat de Heere v in uwe ghebeden verhoore / v in uwe Ampten ende Heerschappien segene / ende v in al dat ghy doen sult / voorspoedich make. Dat moet gheschieden. Amen / Amen.

FINIS.

J. SCHAVYE
RELIEUR
DE S.M. LE ROI
BRUXELLES

